

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 4. mai 2023
(OR. en)

8891/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0140(COD)

INDEF 10
COPS 207
POLMIL 97
IND 205
MAP 10

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	3. mai 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 237 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega kehtestatakse laskemoona tootmist toetav õigusakt

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 237 final.

Lisatud: COM(2023) 237 final

Brüssel, 3.5.2023
COM(2023) 237 final

2023/0140 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,
millega kehtestatakse laskemoona tootmist toetav õigusakt

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu kujutab endast territoriaalkonflikti ja intensiivse sõjategevuse dramaatilist naasmist Euroopa pinnale. Euroopa Liidu liikmesriikide relvajõude on viimaste aastakümnete jooksul kohandatud ekspeditsiooni-, rahuvalve- ja/või rahutagamissmissioonide läbiviimiseks ning kaitsesüsteemide kavandamine ja hankimine on kohandatud sellele operatiivolukorrale.

Seetõttu on Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi (EDTIB) tootmisvõimsust kohandatud nii, et see vastaks esmajoonel liikmesriikide piiratud vajadustele, peamiselt riigiti eraldatuna, mis on tingitud avaliku sektori aastakümnete pikkusest alainvesteeringust.

Selles olukorras seisid kaitsettevõtted sageli silmitsi vajadusega vähendada tootmiskaudu, et hoida tootmisliine töös ja säilitada kvalifitseeritud töötajaid, valmistades samal ajal kodumaistele klientidele piiratud koguses kaitsesüsteeme.

Suure intensiivsusega konflikti naasmine muudab eespoolkirjeldatud turuolukorda. Nagu on märgitud ühisteatise „Kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüs ja edasised sammud“ (JOIN/2022/24 final), põhjustasid alainvesteeringud liidus lünki nii võimekuses kui ka tööstuses. 2022. aasta juulis esitas komisjon ettepaneku võtta vastu määrus ühishangete õigusakti abil Euroopa kaitsetööstust tugevdava vahendi loomise kohta (EDIRPA), mille eesmärk on toetada liikmesriikidevahelist koostööd hankeetapis, et täita koostöös kõige kiireloomulisemad ja kriitilisemad lüngad, eelkõige need, mis tulenevad reageerimisest Venemaa käimasolevale agressioonile. EDIRPA aitab tugevdada ühiseid kaitsealaseid riigihankeid ja sellega seotud liidupoolse rahastamise kaudu tugevdada ELi kaitsetööstuse võimekust ja kohendada liidu kaitsetööstust turu struktuurimuutustega, mis tulenevad intensiivse sõjategevuse taastumisest tingitud suurenenud nõudlusest.

Lüngad võimekuses on erinevad, kuid võttes arvesse olukorda Ukrainas, on tungiv vajadus maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ning raketide järele, nagu tunnistas nõukogu, kes leppis 20. märtsil 2023 kokku kolmetasandilises lähenemisviisis. Nõukogu leppis kokku, et Ukrainasse toimetatakse kiiresti maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ja vajaduse korral rakette, ning kutsus liikmesriike üles hankima ühiselt laskemoona ja vajaduse korral rakette, et täita taas oma varud, võimaldades samal ajal jätkata Ukraina toetamist. Kuna ühised jõupingutused võimaldamaks liikmesriikidel täiendada oma ammendunud varusid ja toetada Ukrainat saavad olla tulemuslikud ainult siis, kui ELi tarnepool suudab õigeaegselt tarnida vajalikke kaitsetarbelisi tooteid, tegi nõukogu komisjonile ülesandeks esitada konkreetsed ettepanekud, et kiiresti toetada Euroopa kaitsetööstuse tootmisvõimsuse suurendamist, tagada tarneahelad, soodustada tõhusaid hankemenetlusi, tegeleda tootmisvõimsuse puudujääkidega ja edendada investeeringuid, sealhulgas võttes vajaduse korral kasutusele liidu eelarve.

Kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühm on algatanud ELi tööstuse tootmisvõimsuse kaardistamise, sealhulgas maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ning raketide (edaspidi „asjaomased kaitsetooted“) valdkonnas. Liidu kaitsetööstuse sektori tootmisvõimsus on aga kohandatud rahuajaks, samas kui Euroopa kaitsetööstuse tegevõtted seisavad silmitsi nõudluse kasvuga asjaomaste kaitsetoodete valdkonnas, mis nõuab, et nad toodaksid rohkem ja kiiremini. Selline lahknevus relvajõudude kiireloomulise vajaduse ja olemasoleva piiratud

tootmisvõimsuse vahel põhjustab hinnainflatsiooni ja raskusi klientide teenindamisel ning võib tekitada liikmesriikide relvajõududele varustuskindluse probleemi, mis võib kahjustada ELi kodanike julgeolekut. See ei kehti mitte ainult peatöövõtjate kohta, vaid ka kogu tarneahela ulatuses, mis on asjaomaste kaitsetoodete puhul laialdaselt levinud kogu liidus ning koosneb mitmest VKEst ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjast.

Kuigi liikmesriigid peavad tagama EDTIBile kindlas tellimused, on kaitsetööstuse kasv protsess, mis nõuab aega ja jõupingutusi mitmes valdkonnas (inimressursid, tööpingid, tarneahela juhtimine, toorainete turvamine). Kuigi liikmesriikide kindlad tellimused on tööstuse mis tahes investeringu eeltingimus, võib komisjon sekkuda, vähendades tööstusinvesteringute riske toetuste ja laenude kaudu, mis võimaldavad kiiremini kohaneda käimasolevate struktuurimuutustega turul ja kõrvaldada olemasolevad kitsaskohad, võimaldades tööstusel toota kogu väärtusahelas rohkem ja kiiremini.

Lisaks tööstuse tugevdamisele on vaja täiendavaid meetmeid, et tagada siseturu nõuetekohane toimimine asjaomaste kaitsetoodete valdkonnades kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 114. Liikmesriikide ametiasutuste kindlate tellimuste täitmist takistavad piiratud tootmisvõimsus, toorained, kvalifitseeritud personal. Suurenenud tootmismahu ja -kiiruse tagamiseks võib komisjonil olla vaja võimalust kutsuda kokkuleppel asjaomaste liikmesriikidega juriidilisi isikuid üles võtma vastu ja prioriseerima asjaomaste kaitsetoodete tootmise või tarnimise tellimusi. See tagab, et olemasolevat piiratud tootmisvõimsust kasutatakse nõukogu seatud poliitiliste eesmärkide saavutamiseks. Samamoodi võimaldab õigusnormide lihtsustamine teha ajutiselt erandeid olemasolevatest määrustest ja direktiividest, et kiirendada tootmist. Eelkõige nähakse õigusaktiga ette erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2009/81/EÜ,¹ et võimaldada riiklike raamlepingute avamist teistele liikmesriikidele ilma uut hankemenetlust korraldamata, võttes arvesse olukorra äärmist kiireloomulisust ja juhul, kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/81/EÜ pakutav paindlikkus ei ole piisav, et tagada ühishangetes osaleda soovivate liikmesriikide julgeolekuhuvid. Selle erandiga kaasneb võimalus raamlepinguga ühineda igal ettevõtjal, kes vastab raamlepingute esialgsetele nõuetele. Raamlepingu suhtes kohaldatakse jätkuvalt läbipaistvuse ja mittediskrimineerimise põhimõtteid.

Samuti ja selleks, et kiirendada laskemoona ja rakettide ELi-sisest vedu, lubatakse neile erandeid direktiivi 2009/43/EÜ artikli 4 lõikest 1 ja eelneva loa nõudest.

Selleks et olla konkurentsivõimeline, innovaatiline ja vastupidav ning suurendada oma tootmisvõimsust, peab EDTIBil olema juurdepääs nii avaliku kui ka erasektori rahastusele. Seistes silmitsi suure rahavajadusega tootmisvõimsuse suurendamiseks, võivad kaitsettevõtted lisaks toetustele vajada võlalahendusi, et täita lüngad kaitseministeeriumide tellimuste ja rahavoogude vajaduste vahel. Kaitsetööstuse sektori suhtes rakendatud piirav laenupoliitika takistab aga ELi kaitsettevõtjate juurdepääsu rahastamisele.

Asjaomaste kaitsetoodete väärtusahela ettevõtjatel peab olema juurdepääs laenurahastusele, et kiirendada tootmisvõimsuse suurendamiseks vajalikke investeringuid. Rahastamisvahendi eesmärk on hõlbustada laskemoona ja rakette tootvate liidu äriühingute juurdepääsu rahastamisele. Määrusega tuleks eelkõige tagada, et kõnealustele juriidilistele isikutele antaks

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76–136).

samad tingimused, mida pakutakse muudele juriidilistele isikutele, võttes enda kanda mis tahes lisakulud, mis tekivad konkreetselt kaitse jaoks. Õigusaktiga nähakse ette meetmed, et hõlbustada juurdepääsu rahastusele, seda nii konkreetse rahastamiskõlbliku meetmega kui ka rahastu, nn kasvufondi raames, mis pakub lahendusi, et võimendada, vähendada riske ja kiirendada investeringuid, mis on vajalikud tootmisvõimsuse suurendamiseks. Kasvufondi rakendatakse eelarve otsese või kaudse täitmise korras vastavalt finantsmäärusele. Komisjon uurib tihedas koostöös oma rakenduspartneritega võimalust luua muu hulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/523 loodud InvestEU fondi raames segarahastamisvahend. Haldustaotlusi, mis on seotud tootmisrajatiste kavandamise, ehitamise ja käitamise, sisendite ELi-sisese üleandmise ning lõpptoodete kvalifitseerimise ja sertifitseerimisega, tuleks samuti käsitleda võimalikult kiirel õiguslikult võimalikul moel.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Euroopa Liidu Nõukogu leppis 20. märtsil 2023 kokku kolmetasandilises lähenemisviisis, mille eesmärk on „kiirendada tarnimist ja ühishanget, et järgmise 12 kuu jooksul ühiselt tarnida Ukrainale miljon suurtükimoonat ühikut“. Samuti kutsuti selles „liikmesriike üles hankima Ukrainale ühiselt enne 30. septembrit 2023 võimalikult kiiresti 155 mm laskemoonana ning taotluse korral rakette Euroopa kaitsetööstuselt (ja Norralt) olemasoleva EDA projekti raames kindlaks määratud parameetrite alusel või liikmesriigi juhitud ühiste täiendavate ühiste hankeprojektide kaudu“. Peale selle palus nõukogu komisjonil esitada konkreetsed ettepanekud, et kiiresti toetada Euroopa kaitsetööstuse tootmisvõimsuse suurendamist, tagada tarneahelad, hõlbustada tõhusaid hankemenetlusi ja edendada investeringuid, sealhulgas võttes vajaduse korral kasutusele liidu eelarve“.

Samuti kinnitas nõukogu, et „riikide relvastusjuhtide tasandil korraldatakse korrapäraseid kohtumisi kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühmaga (komisjon, Euroopa välisestus, EDA), et hinnata vajadusi ja tööstusvõimet ning tagada vajalik tihe koordineerimine, eelkõige seoses varude kasutamisega, olemasolevate tellimuste puhul prioriteetide muutmisega ja erinevate ühiste ostuprojektidega, et tagada eri tegevustasandite nõuetekohane rakendamine“.

Euroopa Ülemkogu kinnitas 23. märtsil 2023 taas, et „Euroopa Liit toetab Ukrainat kindlalt ja täielikult ning jätkab Ukrainale ja tema rahvale tugeva poliitilise toetuse ning majandusliku, sõjalise, finants- ja humanitaarabi andmist nii kaua kui vaja“. Euroopa Ülemkogu tervitas „nõukogus saavutatud kokkulepet tarnida Ukrainale kiiresti maa-maa-relvade moonat ja suurtükimoonat ning taotluse korral rakette, sealhulgas ühishangete ja asjakohaste rahaliste vahendite mobiliseerimise kaudu, muu hulgas Euroopa rahutagamisrahastu abil, eesmärgiga pakkuda ühise jõupingutusega järgmise kaheteistkümne kuu jooksul miljoni lasu jagu suurtükimoonat“.

Laskemoonade tootmist toetav õigusakt täiendab ka kavandatavat määrust ühishangete õigusakti abil Euroopa kaitsetööstust tugevdava vahendi loomise kohta (EDIRPA) ning sillutab teed tulevasele Euroopa kaitseinvesteeringute programmile (EDIP).

EDIRPA stimuleerib koostööd hankeetapis, tuues kasu liikmesriikidele, kes tavaliselt hangivad kõige kiireloomulisemaid ja kriitilisemaid kaitseotstarbelisi kaupu, pakkudes seega kaitseteetvõtjatele suuremat nähtavust, et aidata neil kohaneda struktuurimuutustega. Praegune tarnekriis laskemoonade valdkonnas nõuab lisameetmeid, mis on suunatud asjaomaste kaitsetoodete pakkumispoolle. Seega täiendab, stimuleerib, kiirendab ja lihtsustab laskemoonade tootmist toetav õigusakt asjaomaste kaitsetoodete tootmise vajalikku suurendamist.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Rahastamisvahend täiendab olemasolevaid ELi kaitsealaseid koostööalgatusi. See tekitab sünergiat julgeoleku ja kaitse strateegilise kompassi ja muude ELi programmide, nagu Euroopa Kaitsefond, rakendamiseks. Vahendit rakendatakse ka täielikus kooskõlas ELi võimearendusplaaniga, milles määratakse kindlaks kaitsevõime prioriteetid ELi tasandil, ning samuti ELi kaitseküsimuste iga-aastase kooskõlastatud läbivaatamisega, mille raames tehakse muu hulgas kindlaks uued võimalused kaitsekoostööks. Sellega seoses võib samuti arvesse võtta Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO) ja muude asjaomaste partnerite tegevust, kui need teenivad liidu julgeoleku- ja kaitsehuve ning ei välista ühegi liikmesriigi osalemist.

2. **ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORSIONAALSUS**

- **Õiguslik alus**

Käesoleva määruse eesmärk on tugevdada EDTIBi reageerimisvõimet ja suutlikkust, et tagada asjaomaste kaitsetoodete õigeaegne kättesaadavus ja tarnimine liidus. Selleks kehtestatakse määrusega raamistik mitmete konkreetsete ja sihipäraste meetmete rakendamiseks, et kiirendada tööstuse kohanemist struktuurimuutustega. See raamistik põhineb kahel sambal, millest igaüks vastab ühele käesoleva määruse õiguslikest alustest.

- Esimene sammas koosneb meetmetest, millega toetatakse tööstuse tugevdamist kogu tarneahelas, mis on seotud asjaomaste kaitsetoodete tootmisega ELis, ning see põhineb ELi toimimise lepingu artikli 173 lõikel 3.

Liidu kaitsetööstus, mis on seotud asjaomaste kaitsetoodete tootmisega, seisab praegu silmitsi järsu nõudluse kasvuga ja peab kiiresti kohanema selle uue turuolukorraga. Selle samba raames antava ELi rahalise toetuse eesmärk on tugevdada Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi (EDTIB) konkurentsivõimet ja vastupidavust asjaomaste kaitsetoodete valdkonnas, et võimaldada selle kiiret kohanemist struktuurimuutustega vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 173 lõike 1 esimesele taandele. Seega toetab see sammas ELi tööstust tootmismahu suurendamisel, tarneaja lühendamisel ning selliste võimalike kitsaskohtade ja/või tegurite kõrvaldamisel, mis võivad asjaomaste kaitsetoodete tarnimist ja tootmist edasi lükata või takistada.

- Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 173 lõikega 3 välistab see sammas liikmesriikide õigusnormide ja määruse ühtlustamise. Teine sammas koosneb ühtlustamismeetmetest, mille eesmärk on teha kindlaks, kaardistada ja pidevalt jälgida asjaomaste kaitsetoodete, nende komponentide ja vastavate sisendite kättesaadavust, ning meetmetest, millega kehtestatakse nõuded asjaomaste kaitsetoodete õigeaegse ja püsiva kättesaadavuse tagamiseks liidus, ning see sammas põhineb ELi toimimise lepingu artiklil 114.

Liidu territooriumi julgeoleku tagamine on peamine avaliku poliitika eesmärk ning see julgeolek sõltub ka kaitsetööstuslike kaupade ja teenuste kättesaadavusest piisavas koguses. Praegune geopoliitiline olukord suurendab märkimisväärselt nõudlust asjaomaste kaitsetoodete järele liidus. Selline olukord mõjutab nende toodete ja nende komponentide siseturu toimimist ning ohustab nende varustuskindlust. Liikmesriigid on võtnud või tõenäoliselt võtavad meetmeid, et säilitada oma riigikaitse nimel nende toodete ja nende komponentide varud. Siiski on osutunud liikmesriikide erinevad õigusaktid, eelkõige seoses kaitsetööstuslike toodete sertifitseerimise, toodete ja nendega seotud komponentide ELi-sisese veo

ning liidu õiguse erineva rakendamisega, Euroopa asjaomaste kaitsetoodete tarneahelate kitsaskohtadeks ja koostalitlusvõimet takistavateks teguriteks. Seetõttu on vaja vastu võtta ELi toimimise lepingu artiklil 114 põhinevad liidu ühtlustamisõigusaktid, et tagada siseturu toimimine, vältides asjaomaste kaitsetoodete nappust liidus. Need meetmed peaksid hõlmama „tarneraskustega oluliste kaitsetstarbeliste toodete“ määratlemist, nendega seotud tööstusvõimsuse kaardistamist, prioriteetseid tellimusi, lubade andmise menetluste kiirendamist või hankemenetluste hõlbustamist. Nende meetmete kombineerimise tulemuseks peaks olema asjaomaste kaitsetoodete ja nende komponentide suurem pakkumine kõigis liikmesriikides, mis on vajalikud siseturu toimimiseks, ning mis peaksid samuti lähenema, et tagada asjaomaste kaitsetoodete õigeaegne kättesaadavus ja tarnimine liidus.

ELi toimimise lepingu teised artiklid või iga artikkel eraldi ei õigusta mõlemat eespoolnimetatud eesmärki. Kavandatud elemendid on esitatud ühes õigusaktis, kuna kõik meetmed kujutavad endast ühtset lähenemisviisi, et käsitleda erineval viisil vajadust tugevdada liidu kaitseökosüsteemi.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Terviklik reageerimine asjaomaste kaitsetoodete nõudluse järsule suurenemisele nõuab kiiret ja koordineeritud tegevust Euroopa tasandil, kuna ükski liikmesriik ei suuda seda üksi saavutada. Liikmesriigid üksikult ei suuda tõhusalt kõrvaldada selliste kaitsetstarbeliste toodete oluliste tarnehäirete ohtu, mis tulenevad pakkumise ja nõudluse tasakaalustamatusest siseturul. Koordineerimata lähenemisviisidega kaasneks oht, et tarnekriisi mõju süveneb, soodustades nende kaitsetstarbeliste toodete hinnaspiraali ja väljatõrjumist. Võttes arvesse asjaomaste kaitsetoodete olemasolevat tootmisvõimsust liidus, on liidu tarnepuudujäägi tagajärjed nii kaugeleulatuvad, et selliste probleemide lahendamiseks on kõige sobivam sekkumine liidu tasandil.

Seepärast on vaja liidu meetmeid valdkondades, mida käesolev ettepanek oma kahe samba kaudu käsitleb.

- Esimese samba puhul on kavandatud meetmete eesmärk kiirendada investeringuid asjaomaste kaitsetoodete tootmisvõimsusesse liidus, edendades samal ajal EDTIBi vastupidavust piiriüleste tööstuspartnerluste ja asjaomaste ettevõtjate koostöö kaudu tööstuse ühistegevuses, et vältida tarneahelate killustatuse süvenemist. Rahalist toetust ja stiimuleid saab asjakohaselt kavandada ja rakendada üksnes liidu tasandil, arvestades vajadust kohandada EDTIBi struktuurimuutustega. Oluline on rõhutada, et asjaomaste kaitsetoodete tootjad on hajutatud kogu liidu peale ning koosnevad mitmest VKEst ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjast.
- Teise samba raames ette nähtud meetmed teenivad siseturgu, tugevdavad EDTIBi vastupidavust ja tagavad varustuskindluse. Meetmed, mille eesmärk on teha kindlaks, kaardistada ja pidevalt jälgida asjaomaste kaitsetoodete, nende komponentide ja vastavate sisendite kättesaadavust liidus, tagavad vajaliku teabe kogumise liidu tasandil ning võimaldavad komisjonil ja liikmesriikidel näha selliste kaitsetstarbeliste toodete tarnekindlust mõjutavat nappust ette. Meetmed, mille eesmärk on kehtestada nõuded, et tagada asjaomaste kaitsetoodete õigeaegne ja püsiv kättesaadavus, võimaldavad liikmesriikidel ja komisjonil tegeleda nappuse ja kitsaskohtadega tarneahelates tõhusamalt kui killustatud riiklikud meetmed.

- **Proportsionaalsus**

Arvestades enneolematut geopoliitilist olukorda ning märkimisväärset ohtu ELi julgeolekule, on olemas selge vajadus koordineeritud meetmete järele ELi tasandil. Kavandatud poliitiline lähenemisviis on proportsionaalne tuvastatud probleemide ulatuse ja tõsidusega, st vajadusega tagada mõnede kaitsetstarbeliste toodete õigeaegne tarnimine, mida liikmesriigid hädasti vajavad. Ettepanekus sätestatud meetmed ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik nende eesmärkide saavutamiseks, on nende eesmärkidega proportsionaalsed ja arvestavad liidu võimaliku, aluslepingute kohase sekkumise piiridega. Neid tuleb rakendada kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, sealhulgas põhiõiguste harta artikli 52 lõike 1 kohase põhiõiguste piiramise kontekstis.

- **Vahendi valik**

Komisjon teeb ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus. See on sobivaim õiguslik vahend, sest ainult määrus, mille sätted on vahetult kohaldatavad, võimaldab tagada piisava ühetaolisuse, mida on tarvis sellise liidu vahendi loomiseks ja rakendamiseks, mille eesmärk on edendada konkreetse tööstussektori tugevdamist kogu Euroopas ning tagada konkreetsete toodete varustuskindlus. Otseselt kohaldatav määrus võimaldab ka tagada, et kavandatud meetmeid on võimalik rakendada lühikese aja jooksul, et rahuldada ettepanekus esitatud vajadused.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Kõnealust konkreetset meedet käsitlevad või sellega seotud kehtivad õigusaktid puuduvad. Seni ei ole liidu kaitsevaldkonnas tehtud muid seadusandlike algatusi, et toetada tootmisvõimsuse suurendamist, lühendada tarnetähtaegu ja lahendada tarnepuuduse probleemid. Seetõttu ei ole selle seadusandliku algatuse puhul tehtud ka kehtivate õigusaktide järelhindamist ega toimivuse kontrolli.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Kuna ettepanek on poliitiliselt tundlik ja see tuli kiiresti ette valmistada, et kaasseadusandjad saaksid selle õigeaegselt vastu võtta, ei olnud võimalik sidusrühmadega konsulteerida.

- **Mõjuhinnang**

Kuna kiiresti on vaja suurendada asjaomaste kaitsetoodete tootmisvõimsust ja tagada nende varustuskindlus, ei ole käesolevale ettepanekule lisatud ametlikku mõjuhinnangut. Sellist dokumenti ei oleks saanud esitada enne ettepaneku vastuvõtmist ette nähtud aja jooksul. Ettepanek tugineb 18. mai 2022. aasta ühisteatisest „Kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüs ja edasised sammud“ saadud kogemustele ning vahetult pärast eespool nimetatud ühisteatise avaldamist loodud kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühma raames tehtud tööle. Komisjon esitab käesoleva määruseettepaneku ilma mõjuhinnanguta, et võimaldada selle kiiret rakendamist hiljemalt 26. aprillil 2023. Ettepanek on ajaliselt piiratud ja sisaldab sätet, mille kohaselt peab komisjon koostama aruande käesoleva määruse rakendamise kohta.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Vahend ei suurenda eeldatavasti halduskoormust.

- **Põhiõigused**

Liidu kodanike julgeoleku tagamine on üldist huvi pakkuv eesmärk, mis võib aidata kaitsta nende põhiõigusi elule vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklile 2 ning vabadusele ja turvalisusele vastavalt harta artiklile 6.

Teisest küljest nähakse harta artiklis 16 ette ettevõtlusvabadus ja harta artikkel 17 käsitleb omandiõigust.

Mõned teise samba meetmed on vajalikud selleks, et kõrvaldada tõsised häired, mis mõjutavad asjaomaste kaitsetoodete tarnimist liidus, ning need võivad ajutiselt piirata ettevõtlusvabadust ja lepinguvabadust, mis on kaitstud artikliga 16, ning õigust omandile, mis on kaitstud harta artikliga 17. Käesolevas ettepanekus nimetatud õiguste piiranguid tohib harta artikli 52 lõike 1 kohaselt teostada ainult seadusega, arvestades nimetatud õiguste ja vabaduste olemust, tingimusel et need vastavad tegelikult üldist huvi pakkuvale julgeolekueesmärgile ning on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

Kohustus avaldada komisjonile konkreetset teavet, kui teatavad tingimused on täidetud, austab ettevõtlusvabaduse olemust ega mõjuta seda ebaproportsionaalselt (harta artikkel 16). Kõik teabenõuded teenivad liidu üldist huvi pakkuvat eesmärki, et oleks võimalik kindlaks teha liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku tagamiseks olulisi asjaomaseid kaitsetooteid mõjutavate puudujääkide võimalikke leevendusmeetmeid. Need teabenõuded on eesmärgi saavutamiseks asjakohased ja tulemuslikud, sest tänu neile saadakse kriisi hindamiseks vajalikku teavet. Põhimõtteliselt nõuab komisjon soovitud teavet ainult esindusorganisatsioonidelt ja võib üksikutele ettevõtjatele nõudeid esitada üksnes juhul, kui see on lisaks vajalik. Kuna teave tarnete kohta ei ole muul viisil kättesaadav, ei leidu sama tulemuslikke meetmeid, et saada teavet, mis võimaldaks Euroopa poliitikakujundajatel võtta leevendusmeetmeid. Võttes arvesse asjaomaste kaitsetoodete nappuse tõsiseid geopoliitilisi ja julgeolekualaseid tagajärgi ning leevendusmeetmete vastavat tähtsust, on teabenõuded proportsionaalsed soovitud eesmärgiga. Lisaks tasakaalustavad asjakohased kaitsemeetmed ettevõtlusvabaduse ja omandiõiguse piiramist. Teabenõuet võib esitada üksnes selliste toodete puhul, mis on vajalikud asjaomaste kaitsetoodete tootmiseks ja mille komisjon on rakendusaktiga konkreetselt määratlenud tarnekriisist mõjutatud toodetena.

Kohustus võtta vastu ja täita eelisjärjekorras prioriteetseid tellimusi austab ettevõtlusvabaduse, lepinguvabaduse (harta artikkel 16) ja omandiõiguse (harta artikkel 17) olemust ega mõjuta neid ebaproportsionaalselt. See kohustus teenib liidu üldist huvi pakkuvat julgeolekueesmärki, tegeledes asjaomaste kaitsetoodete tarnehäiretega. Kohustus on selle eesmärgi saavutamiseks asjakohane ja tõhus, tagades olemasolevate ressursside eeliskasutamise selliste asjaomaste kaitsetoodete tootmiseks. Teist sama tõhusat meetet ei leidu. Toodete puhul, mida mõjutab tarnekriis, mis ohustab eespool nimetatud üldist huvi pakkuvaid eesmarke ja põhiõigust, on proportsionaalne kohustada ettevõtjaid, kellega on sõlmitud leping liikmesriikide ühishangete raames või viimaste tarneahelas osalevate ettevõtjaid võtma vastu ja prioriseerima teatavaid tellimusi. Asjakohaste kaitsemeetmetega tagatakse, et prioriseerimise kohustuse negatiivne mõju ettevõtlusvabadusele, lepinguvabadusele ja omandiõigusele ei kujuta endast nende õiguste rikkumist. Mis tahes kohustust teatavaid tellimusi prioriseerida võib kehtestada üksnes toodete puhul, mille komisjon on määratlenud rakendusaktiga kui tarnekriisist mõjutatu. Asjaomane ettevõtja võib taotlelda komisjonilt prioriteetse tellimuse läbivaatamist, kui ta ei suuda tellimust täita või kui tellimuse täitmine tekitaks talle ebamõistlikku majanduslikku koormust ja tooks kaasa erilised raskused. Lisaks on kohustuse saanud ettevõtja vabastatud korvata mis tahes kahju, mis tuleneb kohustuse täitmisest tulenevast lepinguliste kohustuste rikkumisest. Käesolevat

määrust kohaldatakse vaid piiratud aja jooksul, mis on vajalik siseturu toimimise taastamiseks ja tööstuse kohandamiseks struktuurimuutustega.

4. MÕJU EELARVELE

Määruse rakendamise rahastamispakett selle jõustumisest kuni 30. juunini 2025 on 500 miljonit eurot jooksevhindades.

Vajaliku eelarve ja inimressursside mõju mitmeaastasele finantsraamistikule on üksikasjalikult kirjeldatud ettepanekule lisatud finantssselgituses ning see kaetakse mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 vabadest vahenditest.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Komisjon peaks koostama vahendi hindamisaruande ning edastama selle Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt 30. juunil 2024. Selles aruandes hinnatakse eelkõige ettepanekus seatud eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme. Samuti võib komisjon hindamisaruannet arvesse võttes esitada ettepanekuid käesoleva määruse asjakohaste muudatuste kohta, eelkõige selleks, et jätkata mis tahes püsivate, asjaomaste kaitsetoodete tarnimisega seotud riskide käsitlemist.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse laskemoona tootmist toetav õigusakt

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 114 ja artikli 173 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on pannud proovile Euroopa kaitsetööstuse ja kaitsevarustuse turu ning toonud esile mitmeid puudusi. Need puudused kahjustavad kaitsetööstuse võimet rahuldada piisavalt turvaliselt ja õigeaegselt liikmesriikide kiireloomulisi vajadusi kaitsetarbeliste toodete ja süsteemide, näiteks laskemoona ja rakettide järele, võttes arvesse selliste toodete või süsteemide suurenenud tarbimist väga intensiivse konflikti ajal.
- (2) Alates 24. veebruarist 2022 on EL ja selle liikmesriigid pidevalt suurendanud oma jõupingutusi, et aidata katta Ukraina pakilisi kaitsevajadusi. Kasvavat ebastabiilsust, strateegilist konkurentsi ja julgeolekuohte silmas pidades otsustasid liidu riigipead ja valitsusjuhid 11. märtsil 2022 Versailles's toimunud kohtumisel võtta suurema vastutuse liidu enda julgeoleku eest ja astuda täiendavaid otsustavaid samme Euroopa suveräänsuse kindlustamiseks. Kohtumisel võeti kohustus tõsta Euroopa kaitsevõimet ning lepiti kokku kaitsekulutuste suurendamises, ühisprojektide kaudu koostöö tõhustamises, kaitsevõimet tõstvates ühishangetes, puudujääkide kõrvaldamises, innovatsiooni edendamises ning liidu kaitsetööstuse tugevdamises ja arendamises. Nõukogu kiitis 21. märtsil 2022 heaks strateegilise kompassi liidu julgeoleku- ja kaitsevaldkonna tugevdamiseks järgmisel kümnendil ning Euroopa Ülemkogu kinnitas selle 24. märtsil 2022. Strateegilises kompassis rõhutatakse vajadust suurendada kaitsekulutusi ja investeerida rohkem võimekusse nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil.
- (3) Komisjon ja kõrge esindaja esitasid 18. mail 2022 ühisteatise „Kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüs ja edasised sammud“, milles juhiti tähelepanu kaitsealase rahastamise, tööstuse ja võimekuse puudustele liidus. 2022. aasta juulis tutvustas komisjon instrumenti Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks ühishangete kaudu (EDIRPA), mille eesmärk on toetada liikmesriikide vahelist koostööd hankeetapis, et täita koos kõige pakilisemad ja kriitilisemad lüngad, mis tulenevad eelkõige

² ELT C , , lk .

praegusele Venemaa agressioonile reageerimisest. Kõnealune instrument aitab tõhustada kaitsevaldkonna ühishankeid ja tugevdada asjaomase liidupoolse rahastamise kaudu liidu kaitsetööstuse võimekust ning kohandada seda turul toimunud struktuursete muutustega, mis tulenevad väga intensiivsest konfliktist tingitud nõudluse suurenemisest.

- (4) Võttes arvesse olukorda Ukrainas ja Ukraina pakilisi kaitsevajadusi, eelkõige vajadust laskemoona järele, leppis nõukogu 20. märtsil 2023 kokku kolmesuunalises lähenemisviisis, mille eesmärk on tarnida järgmise 12 kuu jooksul ühise jõupingutuse tulemusena Ukrainale miljon ühikut suurtükimoona. Nõukogus saavutati kokkulepe tarnida Ukrainale kiiresti maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ning taotluse korral rakette kas olemasolevatest varudest või muutes olemasolevate tellimuste puhul prioriteete. Lisaks kutsus nõukogu liikmesriike üles soetama Euroopa kaitsetööstuselt (ja Norralt) ühishankena laskemoona ja taotluse korral rakette olemasoleva Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) projekti või liikmesriikide juhitud täiendavate hankeprojektide raames, et taastada oma varusid ja jätkata samal ajal Ukraina toetamist. Nende jõupingutuste toetamiseks lubas nõukogu võtta kasutusele asjakohased rahalised vahendid, sealhulgas Euroopa rahutagamisrahastu kaudu. Nõukogu tegi komisjonile ülesandeks esitada konkreetsed ettepanekud, et kiiresti toetada Euroopa kaitsetööstuse tootmisvõimsuse suurendamist, kindlustada tarneahelad, hõlbustada tõhusaid hankemenetlusi, tegeleda vajakajäämistega tootmisvõimsuses ja edendada investeringuid, võttes muu hulgas vajaduse korral kasutusele liidu eelarve. Viimane on oluline selleks, et liidu enda julgeolekuvajadused oleksid igal hetkel piisavalt tagatud ning et liidu kaitsetööstus ja siseturg vastaksid käimasolevatele muutustele. Kolme omavahel seotud suuna tuleb arendada paralleelselt ja kooskõlastatult. Samuti korraldatakse riikide relvastusjuhtide tasandil korrapäraseid kohtumisi kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühmaga (komisjon, Euroopa välisteenistus, EDA), et hinnata vajadusi ja tööstusvõimet ning tagada vajalik tihe koordineerimine kolme suuna nõuetekohaseks rakendamiseks.
- (5) Nõukogu võttis 13. aprillil 2023 Euroopa rahutagamisrahastu raames vastu ühe miljardi euro suuruse abimeetme Ukraina relvajõudude toetamiseks, mille abil on võimalik hüvitada liikmesriikidele maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ja võimaluse korral rakette, mis on annetatud Ukrainale olemasolevatest varudest või kehtivate tellimuste prioriteetide muutmise tulemusena ajavahemikul 9. veebruarist kuni 31. maini 2023. Mis puutub ühishangetesse, siis praeguseks on 24 liikmesriiki ja Norra allkirjastanud EDA projekti laskemoona ühishangete kohta.
- (6) Ühised jõupingutused, mis võimaldavad liikmesriikidel täiendada oma ammendunud varusid ja toetada Ukrainat, saavad olla tulemuslikud ainult siis, kui liidu tarnijad suudavad vajalikke kaitseotstarbelisi tooteid õigeaegselt tarnida. Kuna varud vähenevad kiiresti, Euroopa tööstus täidab liikmesriikide või kolmandate riikide tellimusi peaaegu täisvõimsusel ja hinnad juba tõusevad, on vaja täiendavaid liidu tööstuspoliitika meetmeid, et tagada tootmisvõimsuse kiire kasv.
- (7) Nagu on näidanud kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühma (komisjon, Euroopa välisteenistus, EDA) töö väga kiireloomuliste kaitsevaldkonna hankevajaduste koordineerimisel ning koostöö tegemisel liikmesriikide ja liidu kaitsetööstusega, et toetada ühishankeid varude täiendamiseks, võttes eelkõige arvesse Ukrainale antavat toetust, on liidu tööstusel olemas võimekus toota maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ning rakette. Liidu kaitsetööstuse tootmisvõimsus on siiski olnud kohandatud praegusest keerulisest ajast erinevate olude jaoks. Tarnevood on kohandatud vastamaks tagasihoidlikumale nõudlusele, varud on olnud minimaalsed ja

kulude vähendamiseks on kasutatud paljusid tarnijaid kõikjalt maailmast, mis on kaasa toonud liidu kaitsetööstuse sõltuvuse välistarnijatest. Seetõttu ei võimalda praegune tootmisvõimsus ning olemasolevad tarne- ja väärtusahelad kaitsetstarbeliste toodete turvalist ja õigeaegset tarnimist, mis vastaks liikmesriikide julgeolekuvajadustele ja vajadusele jätkata Ukraina toetamist, ning see on tekitanud pingeid maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ning rakettide turul ning ka tootjate väljatõrjumise ohu. Seepärast on vajalik täiendav sekkumine liidu tasandil.

- (8) ELi toimimise lepingu artikli 173 lõike 3 kohaselt on liidu tööstuspoliitika eesmärk kiirendada tööstuse kohanemist struktuurimuutustega. Seepärast näib asjakohane toetada liidu tootmisharu tootmismahu suurendamisel, tarneagade lühendamisel ning võimalike pudelikaelte ja/või tegurite kõrvaldamisel, mis võivad aeglustada või takistada maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ning rakettide tarnimist ja tootmist, mida käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse asjaomaste kaitsetstarbeliste toodetena.
- (9) Liidu tasandil võetavate meetmete eesmärk peaks olema tugevdada Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi (EDTIB) konkurentsivõimet ja vastupidavust laskemoona ja rakettide valdkonnas, et võimaldada selle kiiret kohanemist struktuurimuutustega.
- (10) Selleks tuleks luua rahastu tööstuse tugevdamiseks asjaomaste kaitsetstarbeliste toodete tootmisega seotud tarne- ja väärtusahelate ulatuses liidus (edaspidi „rahastu“).
- (11) Rahastu on kooskõlas olemasolevate ELi kaitsealaste koostööalgatustega, nagu Euroopa Kaitsefond, kavandatav instrument Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks ühishangete kaudu ja Euroopa rahutagamisrahastu, ning tekitab sünergiat muude liidu programmidega. Rahastu vastab täielikult strateegilise kompassi eesmärkidele.
- (12) Kui ei ole sätestatud teisiti, tuleks rahastu suhtes kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2018/1046.
- (13) Vastavalt määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 193 lõikele 2 võib toetust anda juba alustatud meetmele, tingimusel et taotleja suudab tõendada vajadust alustada meetet enne toetuslepingu allkirjastamist. Rahaline toetus ei tohiks siiski hõlmata ajavahemikku, mis eelneb toetustaotluse esitamise kuupäevale, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel. Selleks et vastata nõukogu 20. märtsi 2023. aasta üleskutsule kiirendada asjaomaste kaitsetstarbeliste toodete tarnimist, peaks rahastamisotsuses olema võimalik ette näha rahaline toetus alates sellest kuupäevast alustatud meetmetele.
- (14) Käesoleva määrusega kehtestatakse rahastu rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe (mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava)³ (16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe) punkti 18 tähenduses.
- (15) Liikmesriigid võivad taotleda neile eelarve jagatud täitmise raames eraldatud vahendite ülekandmist rahastusse, võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 asjaomastes sätetes kehtestatud tingimusi. Eelkõige võib see

³ ELT L 433I, 22.12.2020, lk 28.

olla vajalik juhul, kui asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmisel esineb konkreetseid turutõrkeid või mitteoptimaalseid investeerimisolukordi liikmesriikide territooriumil, eriti haavatavates ja äärepoolsetes piirkondades, ning sellised vahendid toetavad ka selle programmi eesmärkide täitmist, kust nad üle kantakse. Määruse (EL) 2021/1060 artikli 73 lõikes 4 sätestatud võimalusi võib kohaldada tingimusel, et projekt on vastavuses selle määruse sätetega ning kuulub ERFi ja ESF+ kohaldamisalasse, nagu on sätestatud fondispetsiifilistes määrustes. Kooskõlas määruse (EL) 2021/1060 artikliga 24 peaks komisjon hindama liikmesriikide esitatud muudetud programme ja esitama oma tähelepanekud kahe kuu jooksul. Võttes arvesse olukorra kiireloomulisust, peaks komisjon püüdma viia muudetud riiklike programmide hindamise lõpule põhjendatu viivitusega.

- (16) Kui liikmesriigid esitavad vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241⁴ artiklile 21 muudetud või uued taaste- ja vastupidavuskavad, peaks neil olema võimalik teha ettepanekuid meetmete kohta, mis toetavad ka selle rahastu eesmärkide saavutamist. Seega peaksid liikmesriigid eelkõige kaaluma meetmeid, mis on seotud rahastu raames projektikonkursile esitatud projektidega ja mis on saanud rahastu kvaliteedimärgise.
- (17) Määruse (EL, Euratom) 2018/1046, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013⁵ ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95,⁶ (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁷ ja (EL) 2017/1939⁸ kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas selliste meetmetega, mis käsitlevad rikkumiste, sealhulgas kelmuste ja pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige on Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlust, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korrupsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid ja esitada süüdistusi, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371⁹. Vastavalt määrusele (EL, Euratom) 2018/1046 peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuve kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikoja ja määruse (EL) 2017/1939 kohases tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusti ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 ([ELT L 248, 18.9.2013, lk 1](#)).

⁶ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuve kaitse kohta ([EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1](#)).

⁷ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest ([EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2](#)).

⁸ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel ([ELT L 283, 31.10.2017, lk 1](#)).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil ([ELT L 198, 28.7.2017, lk 29](#)).

ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

- (18) Euroopa Majanduspiirkonda (EMP) kuuluvad Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed võivad rahastus osaleda assotsieerunud riikidena koostööraamistikus, mis loodi Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ja milles nähakse ette, et nende osalust liidu programmides rakendatakse kõnealuse lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel. Käesolevasse määrusesse tuleks lisada erisäte, millega nõutakse neilt kolmandatelt riikidelt vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikojale vajalike õiguste ja nõutava juurdepääsu andmist, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.
- (19) Arvestades kaitsetööstuse eripära, mille puhul nõudlus pärineb peaaegu eranditult liikmesriikidelt ja assotsieerunud riikidelt, kes kontrollivad ka kõikide kaitsetstarbeliste toodete ja kogu kaitsetehnoloogia soetamist, sealhulgas ekspordi, ei toimi kaitsektor traditsioonilisematel turgudel valitsevate tavapäraste reeglite ja ärimudelite alusel. Seepärast ei rahasta tööstus ise olulisi investeeringuid, vaid teeb seda üksnes kindlate tellimuste alusel. Kuigi liikmesriikide kindlad tellimused on mis tahes investeeringu eeltingimus, võib komisjon sekkuda, vähendades tööstusinvesteeringute riske toetuste ja laenude abil, mis võimaldavad kiiremini kohaneda käimasolevate struktuurimuutustega turul. Praeguses kriisiolukorras peaks liidu toetus katma kuni 60 % otsestest rahastamiskõlblikest kuludest, et anda toetusesaajatele võimalus rakendada meetmeid võimalikult kiiresti, vähendada oma investeeringutega seotud riske ja seega muuta asjaomased kaitsetstarbelised tooted kiiremini kättesaadavaks.
- (20) Kaitsetööstussektori sidusrühmad kannavad spetsiifilisi kaudseid kulusid, näiteks seoses julgeolekuga. Seepärast on asjakohane lubada rahastamist ühtse määra alusel, milleks on 7 % meetme otsestest rahastamiskõlblikest kogukuludest.
- (21) Rahastust tuleks määruses (EL, Euratom) 2018/1046 sätestatud vahendite kaudu anda rahalist toetust sellistele meetmetele, mis aitavad tagada asjaomaste kaitsetstarbeliste toodete õigeaegse kättesaadavuse ja tarded, nagu tööstuse koordineerimise ja võrgustike loomise meetmed, juurdepääs rahastamisele asjaomaste kaitsetstarbeliste toodete tootmisega tegelevatele ettevõtjatele, tootmisvõimsuse reserveerimine, aegunud toodete tööstuslik taastamine, olemasoleva tootmisvõimsuse laiendamine, optimeerimine, ajakohastamine, täiustamine või selle kasutusotstarbe muutmine või uute tootmisvõimsuste loomine selles valdkonnas, samuti töötajate koolitamine.
- (22) Kuna rahastu eesmärk on suurendada liidu kaitsetööstuse konkurentsivõimet ja tõhusust, on toetuskõlblikud ainult avalik-õiguslikud või eraõiguslikud juriidilised isikud, kes on asutatud ja kelle juhtimisstruktuurid asuvad liidus või assotsieerunud riikides.
- (23) Liidus või assotsieerunud riigis asutatud, kuid mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all olev juriidiline isik võib olla toetusesaaja ainult juhul, kui on täidetud liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega seotud ranged tingimused, mis on kehtestatud ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames vastavalt Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) V jaotisele, muu hulgas selles osas, mis puudutab Euroopa kaitsektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi (EDTIB) tugevdamist. Sellise juriidilise isiku osalemine ei tohiks minna vastuollu rahastu eesmärkidega. Selles kontekstis tuleks kontrolli mõista võimena otsustavalt mõjutada juriidilist isikut kas otse või kaudselt ühe või mitme vahepealse juriidilise isiku kaudu. Taotlejad peaksid esitama kogu asjakohase teabe

meetmes kasutatavate taristute, rajatiste, varade ja ressursside kohta. Samuti tuleks sellega seoses arvesse võtta liikmesriikide muresid seoses varustuskindlusega. Pidades silmas praegusest laskemoona tarnekriisist tingitud olukorra kiireloomulisust, tuleks rahastus arvesse võtta olemasolevaid tarneahelaid.

- (24) Rahastust toetatavas meetmes osalevate toetusesaajate taristu, rajatised, vara ja ressursid peaksid kogu meetme kestuse ajal asuma liikmesriigi või assotsieerunud riigi territooriumil ning meetmes osalevate toetusesaajate juhtimisstruktuurid peaksid asuma liidus või assotsieerunud riigis. Juriidilist isikut, kelle asukoht on mitteassotsieerunud kolmandas riigis, või juriidilist isikut, kelle asukoht on liidus või assotsieerunud riigis, kuid kelle juhtimisstruktuurid asuvad mitteassotsieerunud kolmandas riigis, ei tohiks seega lugeda rahastamiskõlblikuks meetmes osalevaks toetusesaajaks.
- (25) Vastavalt nõukogu otsuse 2013/755/EL¹⁰ artiklile 94 võivad ülemeremaades ja -territooriumidel (ÜMT) elavad isikud ja asutatud üksused saada liidu rahalist toetust vastavalt rahastu reeglitele ja eesmärkidele ning asjaomase ülemeremaa või -territooriumiga seotud liikmesriigi suhtes kohaldatavale võimalikule korrale.
- (26) Ettepanekute hindamisel peaks komisjon pöörama erilist tähelepanu sellele, kuidas need toetavad rahastu eesmärkide saavutamist. Eelkõige tuleks hindamisel aluseks võtta meetmete panus tootmisvõimsuse suurendamisse, selle kiiresse kasvu, reserveerimisse ja ajakohastamisse ning ka asjaomaste töötajate ümberõppesse ja oskuste täiendamisse. Samuti tuleks hinnata seda, kuidas aitavad meetmed lühendada asjaomaste kaitsetstarbeliste toodete tarneaegu, sealhulgas tellimuste prioriteetide muutmise mehhanismide kaudu, kindlaks teha ja kõrvaldada tarneahelates leiduvaid pudelikaelu ning suurendada tarneahelate vastupidavust piiriülese koostöö arendamise ja rakendamise kaudu asjaomastes tarneahelates tegutsevate ettevõtjate, eelkõige VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate vahel.
- (27) ELi rahalise toetuse kavandamisel, andmisel ja rakendamisel peaks komisjon pöörama erilist tähelepanu sellele, et need meetmed ei kahjustaks konkurentsitingimusi siseturul.
- (28) Käesolev kriis ei ole toonud esile mitte ainult puudusi ELi kaitsetööstuses, vaid on tekitanud probleeme ka kaitsetstarbeliste toodete siseturu toimimises. Praeguse geopoliitilise olukorra tulemusena on nõudlus tõepoolest märkimisväärselt suurenenud ja see mõjutab maa-maa-relvade moonna ja suurtükimoona ning rakettide ja nende komponentide tootmise ja müügiga seotud siseturu toimimist liidus. Kui mõned liikmesriigid on võtnud või tõenäoliselt võtavad meetmeid oma varude säilitamiseks riikliku julgeoleku huvides, siis teistel on raskusi juurdepääsul kaupadele, mida on vaja maa-maa-relvade moonna ja suurtükimoona ning rakettide tootmiseks või soetamiseks. Mõnikord tekitavad raskused ühe tooraine või konkreetse komponendi hankimisel kogu tootmisahelas. Siseturu toimimise tagamiseks on vaja vastu võtta konkreetsed meetmed, millega kehtestatakse kooskõlastatult ühtlustatud normid kaitsetstarbeliste toodete tarnekindluse tagamiseks. Nende normide alusel tuleks muu hulgas kaardistada vajadus kaupade ja teenuste järele kõnealusel siseturul, need peaksid andma võimaluse määrata kindlaks prioriteetsed tellimused liidu tasandil, kui vähemalt kolm liikmesriiki otsustavad või kavatsevad otsustada hankida ühiselt kaitsetstarbelisi tooteid, kui see on vajalik liidu ja selle liikmesriikide julgeolekuga

¹⁰ Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta („ÜMTde assotsieerimise otsus“) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

seotud üldist huvi pakkuva eesmärgi saavutamiseks, ning need peaksid võimaldama loamenetluste kiirendamist või hankemenetluste lihtsustamist. Nimetatud meetmed peaksid põhinema ELi toimimise lepingu artiklil 114.

- (29) Selleks et võtta käesoleva määruse kohaseid vajalikke ja asjakohaseid meetmeid, peaks komisjon Euroopa välisteenistuse ja Euroopa Kaitseagentuuriga kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühmas tehtava koostöö põhjal koostama ülevaate liidus asuvatest ettevõtjatest, kes tegutsevad asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tarneahelates, ja seda ülevaadet ajakohastama. Ülevaade peaks eelkõige sisaldama teavet nende ettevõtjate tooteliikide ja -spetsifikatsioonide, asjaomaste toodetega seotud tootmisvõimsuse ja ka nende ettevõtjate positsiooni kohta kaitseotstarbeliste toodete tarneahelas. Komisjon peaks korrapäraselt jälgima ülevaate koostamisel kindlaks tehtud ettevõtjate tootmisvõimsust ja tarneahelaid ja tegema selleks nendega tihedat koostööd. Ülevaate koostamise ja seire tulemused tuleks esitada programmikomiteele, ja neid seal arutada.
- (30) Selle põhjal peaks komisjon koostama loetelu asjakohastest kaitseotstarbelistest toodetest, nende toorainest ja komponentidest, mida mõjutavad ühtse turu ja selle tarneahelate toimimise häired või võimalikud häired, mille tagajärjel võib tekkida nendest toodetest märkimisväärne puudus. Komisjon peaks korrapäraselt ajakohastama tarneraskustega kaitseotstarbeliste toodete loetelu, et keskenduda üksnes võimalikele häiretele või pudelikaeltele, mis mõjutavad asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete ning nende tooraine ja komponentide tarnekindlust.
- (31) Komisjonil peaks olema võimalik taotleda ja saada vajalikku teavet, et tagada tarneraskustega kaitseotstarbeliste toodete õigeaegne kättesaamine ettevõtjatelt, kes tegelevad nende toodete, nende tooraine või komponentidega, kokkuleppel nende ettevõtjate asukohaliikmesriigiga. Selline teave peaks olema aluseks komisjoni otsusele käesoleva määruse kohaste asjakohaste meetmete kohta, mille eesmärk on kõrvaldada võimalikud häired või pudelikaelad, mis mõjutavad asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete ning nende tooraine ja komponentide tarnekindlust.
- (32) Ettevõtjate kindlakstegemise ning nende tootmisvõimsuse kaardistamise ja pideva jälgimise mehhanism peaks võimaldama peaaegu reaalajas analüüsida liidu tootmisvõimsust, asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete varustuskindlust mõjutavaid kriitilisi tegureid ja varude seisundit. See peaks andma komisjonile ka võimaluse kavandada erakorralisi meetmeid toodete tegelikule või eeldatavale nappusele reageerimiseks.
- (33) Asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete puuduse vältimine on oluline, et kaitsta üldist huvi pakkuvat eesmärki, milleks on liidu ja selle liikmesriikide julgeolek, ning õigustab vajaduse korral proportsionaalset sekkumist tarneraskustega kaitseotstarbelisi tooteid pakkuvate ettevõtjate põhiõigustesse, nagu harta artikli 16 kohane ettevõtlusvabadus ja harta artikli 17 kohane õigus omandile, võttes arvesse harta artiklit 52. Selline sekkumine võib olla õigustatud eelkõige juhul, kui mitu liikmesriiki on teinud konkreetseid jõupingutusi nõudluse konsolideerimiseks ühishangete kaudu, ja aidanud seega kaasa asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete siseturu täiendavale integreerimisele ja sujuvale toimimisele. Kui komisjoni poole pöörduvad vähemalt kolm liikmesriiki, kes teevad koostööd asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete hankel, või vähemalt üks liikmesriik, kes korraldab hanke soetatavate asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete Ukrainasse toimetamiseks, ja kellel on tõsiseid raskusi kas lepingu sõlmimisel või täitmisel, võib komisjon asukohaliikmesriigi nõusolekul nõuda ettevõtjatelt tarneraskustega toodete tellimuste vastuvõtmist ja eelisjärjekorras täitmist.

Ettevõtjate põhiõiguste kaitsmiseks võib neid taotlusi esitada ainult toodete kohta, mille komisjon on rakendusotsuses kindlaks määranud. Lisaks tuleks kehtestada etapiviisiline menetlus, et anda ettevõtjatele võimalus väljendada oma muret seoses kavandatava meetmega. Eelkõige peaks komisjon kokkuleppel asukohaliikmesriigiga teavitama asjaomast ettevõtjat oma kavatsusest paluda tal vastu võtta ja eelisjärjekorras täita prioriteetne tellimus ning esitama kogu vajaliku teabe, et ettevõtja saaks teha teadliku otsuse selle kohta, kas ta saab selle taotluse rahuldada. Kui ettevõtja keeldub, võib komisjon kokkuleppel asjaomase liikmesriigiga ja ettevõtja esitatud vastuväidete laadi nõuetekohaselt arvesse võttes leida, et julgeolekukaalutlused õigustavad prioriteetse tellimuse kehtestamist rakendusotsusega. Selline otsus tuleks teha kooskõlas kõigi liidu kohaldatavate juriidiliste kohustustega, võttes arvesse juhtumi asjaolusid. Prioriteetsele tellimusele tuleks määrata õiglane ja mõistlik hind. Prioriteetne tellimus tuleks täita eelisjärjekorras enne muude era- või avalik-õiguslike kohustuste täitmist, kuid seejuures tuleks arvesse võtta ettevõtjate õiguspäraseid eesmärke ning tootmise järjestuse muutmiseks vajalikke kulusid ja jõupingutusi. Ettevõtjate suhtes võidakse kohaldada karistusi, kui nad ei täida prioriteetsete tellimustega seotud kohustust.

- (34) Ettevõtjate põhiõiguste kaitsmiseks tuleks neile anda õigus taotleda enda vabastamist kohustustest olukorras, kus prioriteetset tellimust ei ole võimalik täita, isegi kui seda teha eelisjärjekorras, kas ebapiisava tootmisvõimekuse või tootmisvõimsuse tõttu või seetõttu, et see põhjustaks ettevõtjale ebamõistlikku majanduslikku koormust ja erilisi raskusi.
- (35) Erandjuhul, kui liidus asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tarneahelas tegutsev ettevõtja saab kolmandalt riigilt prioriteetse tellimuse taotluse, peaks ta sellest taotlusest teatama komisjonile.
- (36) Arvestades, kui oluline on tagada liidu kodanike jaoks elutähtsaid julgeolekufunktsioone täitvate konkreetsete kaitsesektorite varustuskindlus, ei tohiks prioriteetse tellimuse täitmise kohustusest kinnipidamine tuua kaasa vastutust kolmandate isikute ees lepinguliste kohustuste rikkumise eest, mis võib tuleneda vajalikest ajutistest muudatustest asjaomase tootja tööprotsessides, kuivõrd lepinguliste kohustuste rikkumine oli vajalik ettenähtud prioriteetsuse järgimiseks. Ettevõtjad, kelle suhtes võidakse prioriteetseid tellimusi kohaldada, peaksid seda võimalust oma ärilepingute tingimustes ette nägema. Ilma et see piiraks muude sätete kohaldamist, ei tohiks kõnealune vastutusest vabastamine mõjutada nõukogu direktiivis 85/374/EMÜ¹¹ sätestatud tootevastutust.
- (37) Teatavate toodete tootmise prioriteetseks seadmise kohustus ei tohiks ebaproportsionaalselt mõjutada Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 16 sätestatud ettevõtlusvabadust ja lepinguvabadust ega harta artiklis 17 sätestatud omandiõigust. Neid õigusi tohib harta artikli 52 lõike 1 kohaselt piirata ainult seadusega, võttes arvesse nende õiguste ja vabaduste olemust ning järgides proportsionaalsuse põhimõtet.
- (38) Pidades silmas asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tarnekindluse tähtsust, peaksid liikmesriigid tagama, et tootmisrajatiste planeerimise, ehitamise ja käitamisega, sisendite ELi-sisese veo ning asjaomaste lõpptoodete kvalifitseerimise ja sertifitseerimisega seotud haldustaotlusi menetletakse tõhusalt ja õigeaegselt.

¹¹ Nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiiv 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 210, 7.8.1985, lk 29).

- (39) Üldise avaliku julgeolekueesmärgi saavutamiseks on vaja, et asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmisega seotud rajatised valmiksid võimalikult kiiresti ja halduskoormus oleks samal ajal võimalikult väike. Seetõttu peaksid liikmesriigid käsitlema asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmisega seotud tehaste ja rajatiste kavandamise, ehitamise ja käitamisega seotud taotlusi võimalikult kiiresti. Konkreetse juhtumi puhul õiguslike huvide kaalumisel tuleks neid eelistada.
- (40) Pidades silmas käesoleva määruse eesmärki ja selle vastuvõtmisega seotud kriisiolukorda ja erandlikke asjaolusid, peaksid liikmesriigid iga juhtumi puhul kaaluma riigisisese ja kohaldatava liidu õiguse kohaste kaitsealaste erandite kasutamist, kui nad leiavad, et selliste õigusnormide kohaldamine kahjustaks neid eesmäärke. See võib eelkõige puudutada keskkonna-, tervise- ja ohutusküsimusi käsitlevaid liidu õigusnorme,¹² mis on hädavajalikud inimeste tervise ja keskkonna kaitse parandamiseks ning kestliku ja ohutu arengu saavutamiseks. Nende normide rakendamine võib siiski tekitada ka regulatiivseid tõkkeid, mis vähendavad liidu kaitsetööstuse võimalusi suurendada kiiresti asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmist ja tarnimist. Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ühine ülesanne on uurida kiiresti meetmeid, mida nad saaksid võtta võimalike takistuste leevendamiseks. Ükski selline liidu, piirkonna või riigi tasandi meede ei tohiks tekitada keskkonna-, tervise- ja ohutusprobleeme.
- (41) Selleks et optimeerida olemasolevate tarneahelate kasutamist ja seega tagada asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmise järjepidevus, peaksid liikmesriigid kaaluma võimalust kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2003/88/EÜ¹³ sätestatud erandeid või julgustama asjaomaseid ettevõtteid neid kasutama. Kui selliste erandite kasutamiseks on vaja riiklike ametiasutuste eelnevat luba, tuleks loataotlusi menetleda tõhusalt ja õigeaegselt.
- (42) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/81/EÜ¹⁴ eesmärk on ühtlustada riigihankelepingute sõlmimise menetlusi kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas, et täita liikmesriikide julgeolekunõudeid ja asutamislepingust tulenevaid kohustusi. Selle direktiiviga on eelkõige ette nähtud erisätted, mis reguleerivad kriisist tingitud kiireloomulisi olukordi ning millega nähakse ette näiteks lühendatud tähtajad pakkumuste esitamiseks ja võimalus kasutada väljakuulutamiseta läbiraakimistega hankemenetlust. Praegusest laskemoona tarnekriisist tingitud äärmiselt kiireloomuline olukord võib aga olla vastuolus isegi nende sätetega juhul, kui rohkem kui kaks liikmesriiki kavatsevad korraldada ühishanke. Mõnel juhul on ainus lahendus nende liikmesriikide julgeolekuhuvide tagamiseks avada olemasolev raamleping sellistele liikmesriikide avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijatele, kes ei olnud algselt selle osalised, kuigi seda võimalust ei olnud esialgses raamlepingus ette nähtud.
- (43) Euroopa Kohtu praktika kohaselt peavad lepingu muudatused piirduma rangelt sellega, mis on antud olukorras tingimata vajalik, ning järgima samal ajal võimalikult suures ulatuses diskrimineerimiskeelu, läbipaistvuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid. Seega

¹² Näiteks REACH, CLP-määrus, Seveso direktiiv, RoHS direktiiv, püsivate orgaaniliste saasteainete määrus, biotsiidimäärus, osoonimäärus ja F-gaaside määrus.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/88/EÜ tööaja korralduse teatavate aspektide kohta (ELT L 299, 18.11.2003, lk 9).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmítavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76–136).

peaks olema võimalik teha erandeid direktiivist 2009/81/EÜ ja suurendada raamlepingus sätestatud koguseid, avades selle samal ajal teiste liikmesriikide avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijatele. Kõnealustele avaliku sektori või võrgustiku sektori hankijatele peaksid olema tagatud samad tingimused kui algele avaliku sektori hankijale, kes sõlmis esialgse raamlepingu nende täiendavate koguste kohta. Sellistel juhtudel peaks avaliku sektori hankija lubama kõigil ettevõtjatel, kes vastavad alge raamlepingu tingimustele, saada kõnealuse raamlepingu alusel töövõtjaks. Lisaks tuleks võtta asjakohaseid läbipaistvusmeetmeid, et tagada kõigi potentsiaalselt huvitatud isikute teavitamine. Selleks et piirata nende muudatuste mõju siseturu sujuvale toimimisele ja vältida ebaproportsionaalseid konkurentsimoonusid, saab raamlepingutes muudatusi teha ainult kuni 30. juunini 2025.

- (44) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/43/EÜ¹⁵ eesmärk on lihtsustada kaitseotstarbeliste toodete ELi-sisese veo tingimusi, eelkõige selliste üldiste veolubade abil, mille üle tehakse järelkontrolli ja mis hõlmavad eelnevalt kindlaksmääratud toodete vedu konkreetsetele vastuvõtjatele või konkreetsetel eesmärgil ning mille puhul eelnevat taotlust ei nõuta. Ükski direktiivi 2009/43/EÜ artikli 4 lõikes 1 sätestatud kohustuslik üldine veoluba ega ka komisjoni soovitusel selliste lubade kohaldamisala ja tingimuste ühtlustamise kohta ei ole siiski piisavad, et tagada asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmiseks vajalikke vedusid.
- (45) Praeguses olukorras, kus tarneaegu tuleks kogu asjaomase tarne- ja väärtusahela ulatuses lühemaks muuta, oleks vaja kaotada eelneva loa nõue asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete vedamisel liidus. Loanõudest vabastamine ei tohiks mõjutada liikmesriikide otsustusõigust kaitseotstarbeliste toodete ekspordipoliitika osas.
- (46) Selleks et olla konkurentsivõimeline, innovaatiline ja vastupidav ning suurendada oma tootmisvõimsust, peab EDTIBil olema juurdepääs nii avaliku kui ka erasektori rahastusele. Nagu on märgitud komisjoni 15. veebruari 2022. aasta teatises „Komisjoni panus Euroopa kaitseesse“, on liidu kestliku rahastamise algatused kooskõlas liidu jõupingutustega tagada Euroopa kaitsetööstusele piisav rahastus ja piisavad investeringud. See tähendab, et liidu kestliku rahastamise raamistik ei takista investeerimist kaitsevaldkonna tegevustesse. Liidu kaitsetööstus panustab suurel määral liidu vastupanuvõimesse ja julgeolekusse ning seega ka rahu ja sotsiaalse kestlikkuse tagamisse. Liidu kestliku rahastamise poliitika meetmete raames loetakse, et sotsiaalse kestlikkusega ei ole kooskõlas vastuolulised relvad, mille kohta on vastu võetud rahvusvahelised konventsioonid, millega keelatakse selliste relvade arendamine, tootmine, ladustamine, kasutamine, üleandmine ja tarnimine ning millele on alla kirjutanud liidu liikmesriigid. Kaitsesektoris rakendavad liikmesriigid sõjaliste ja kaheksuguse kasutusega kaupade veo ja ekspordi suhtes ranget õigusaktidest tulenevat kontrolli. Sellest perspektiivist annaks erasektorile tugeva signaali riikide ja Euroopa finantsasutuste (näiteks liikmesriikide tugipankade ja finantseerimisasutuste) lubadus Euroopa kaitsetööstust toetada. Euroopa Investeerimispank (EIP) peaks muu majandusarengu ja avaliku poliitika, sealhulgas rohe- ja digipöörde rahastamise kõrval ning kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 309 ja oma põhikirjaga suurendama toetust Euroopa kaitsetööstusele ja ühishangetele lisaks senisele toetusele kaheksuguse kasutusega kaupade vallas, kui sellised investeringud aitaksid selgelt kaasa strateegilise kompassi prioriteetide rakendamisele.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta (ELT L 146, 10.6.2009, lk 1–36).

- (47) Asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete väärtusahela ettevõtjatel peaks olema juurdepääs laenurahastusele, et kiirendada tootmisvõimsuse suurendamiseks vajalikke investeeringuid. Rahastu peaks parandama rahaliste vahendite kättesaadavust laskemoona ja rakette tootvate liidu äriühingute jaoks. Määrusega tuleks eelkõige tagada, et kõnealustele juriidilistele isikutele antaks samad tingimused, mida pakutakse muudele juriidilistele isikutele, hüvitades lisakulud, mis tekivad konkreetselt kaitsesektoris.
- (48) Osana investeeringute hõlbustamise meetmetest, mida nimetatakse ühiselt „Kasvufondiks“, võib komisjon luua sihtotstarbelise rahastamisvahendi. Kasvufondi võib rakendada eelarve otsese või kaudse täitmise korras. Sellega seoses peaks komisjon tihedas koostöös oma rakenduspartneritega uurima, milline on kõige sobivam viis ELi eelarve võimendamiseks, et kaasata avaliku ja erasektori investeeringuid taotletava kiire tootmisvõimsuse kasvu toetuseks, näiteks võimalust luua Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/523¹⁶ loodud InvestEU fondi raames segarahastamisvahend. Kasvufondi tegevused peaksid toetama laskemoona ja raketite tootmise võimsuse suurendamist, pakkudes rahaliste vahendite parema kättesaadavuse võimalusi äriühingutele kogu väärtusahela ulatuses.
- (49) Selleks et tagada käesoleva määruse rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused tööprogrammi ja tarneraskustega kaitseotstarbeliste toodete loetelu vastuvõtmiseks, ettevõtjatele kohustuste panemiseks, kui ettevõtja saab prioriteetse tellimuse, et ta võtaks selle tellimuse vastu ja täidaks selle õiglase ja mõistliku hinnaga, ning prioriteetsete tellimuste toimimiseks vajaliku praktilise ja tegevuskorra kehtestamiseks. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹⁷. Komisjon peaks kohaldatavad rakendusaktid viivitamata vastu võtma nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, mis puudutavad tarneraskustega kaitseotstarbeliste toodete loetelu vastuvõtmist, ettevõtjatele kohustuste panemist, kui ettevõtja saab prioriteetse tellimuse, et ta võtaks selle tellimuse vastu ja täidaks selle õiglase ja mõistliku hinnaga, ning prioriteetsete tellimuste toimimiseks vajaliku praktilise ja tegevuskorra kehtestamist, kui see on olukorra tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik.
- (50) Kuna käesoleva määruse eesmärki, milleks on julgeolekukriisi mõjudele reageerimine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda pakutud meetmete ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (51) Käesolevat määrust tuleks kohaldada ilma, et see mõjutaks liidu konkurentsieeskirju, eelkõige Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 101–109 ja nende rakendusmääruseid.
- (52) Tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 41 lõikele 2 tuleb liidu eelarvevahenditest katta V jaotise 2. peatüki rakendamiseks vajalikud tegevuskulud,

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30–89).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

välja arvatud sõjalise ja kaitsepoliitilise tähendusega operatsioonideks vajalikud tegevuskulud.

- (53) Võttes arvesse julgeolekukriisiga tegelemise pakilisust, peeti asjakohaseks teha erand kaheksa nädala pikkusest tähtajast, mis on sätestatud ELi lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule lisatud protokoll nr 1 (riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus) artiklis 4. Võttes arvesse vahetatut ohtu varustuskindlusele, mis tuleneb Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu, peaks käesolev määrus jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
- (54) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe¹⁸ punktidele 22 ja 23 tuleks määrust hinnata teabe põhjal, mis on kogutud seirenormide alusel, vältides samal ajal eelkõige liikmesriikidele langevat halduskoormust ja ülereguleerimist. Seirenormid peaksid asjakohasel juhul sisaldama ka mõõdetavaid näitajaid, mille alusel saab hinnata määruse mõju kohapeal. Komisjon peaks tegema hiljemalt 30. juuniks 2024 hindamise, sealhulgas selleks, et esitada ettepanekud käesoleva määruse asjakohaste muudatuste kohta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesoleva määrusega kehtestatakse meetmed ja nähakse ette eelarve, mille eesmärk on kiiresti tugevdada Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi (EDTIB) reageerimisvõimet ja suutlikkust, et tagada maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ning rakettide (edaspidi „asjaomased kaitseotstarbelised tooted“) õigeaegne kättesaadavus ja tarnimine, eelkõige järgmiste meetmete abil:

- (a) tööstuse tugevdamise rahastu asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmiseks liidus, kaasa arvatud nende komponentide tarnimise kaudu (edaspidi „rahastu“);
- (b) asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete, nende komponentide ja vastavate sisendite (tooraine) kättesaadavuse kindlakstegemine, kaardistamine ja pidev jälgimine;
- (c) mehhanismide, põhimõtete ja ajutiste normide kehtestamine, et asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete omandajatele oleks tagatud nende toodete õigeaegne ja püsiv kättesaadavus liidus.

Tuginedes käesoleva määruse rakendamisel 2024. aasta keskpaigaks saavutatud tulemuste hindamisele artikli 28 kohaselt, eeskätt seoses julgeolekuolukorra muutumisega, kaalutakse meetmete kohaldamisaja pikendamise ja vastava lisaelarve eraldamise võimalust.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

¹⁸ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14.

- (1) „tooraine“ – asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmiseks vajalikud materjalid;
- (2) „pudelikael“ – ummistus tootmissüsteemis, mis peatab tootmise või aeglustab seda tunduvalt;
- (3) „vahendite saaja“ – üksus, kellega on allkirjastatud rahastamisleping või kellele on teatatud rahastamisotsusest;
- (4) „taotleja“ – füüsiline isik või üksus, mis on või ei ole juriidiline isik, kes on esitanud taotluse toetuste andmise menetluses;
- (5) „kontroll“ – võime otsustavalt mõjutada juriidilist isikut kas otse või kaudselt ühe või mitme vahepealse juriidilise isiku kaudu;
- (6) „juhtimisstruktuur“ – juriidilise isiku organ, mis on moodustatud vastavalt riigisisesele õigusele, mis annab asjakohasel juhul aru tegevjuhile ning millel on õigus määrata kindlaks juriidilise isiku strateegia, eesmärgid ja üldine suund ning mis teeb järelevalvet ja seiret juhtimisotsuste tegemise üle;
- (7) „üksus“ – juriidiline isik, mis on asutatud ja juriidilise isikuna tunnustatud liidu, liikmesriigi või rahvusvahelise õiguse alusel, millel on juriidilise isiku staatus ning õigus tegutseda enda nimel, teostada õigusi ja kanda kohustusi, või määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 197 lõike 2 punktis c osutatud juriidilise isiku staatuseta üksus;
- (8) „salastatud teave“ – mis tahes vormis teave või materjal, mille loata avaldamine võib ühel või teisel määral kahjustada liidu või ühe või mitme liikmesriigi huve ning millel on ELi salastusmärke või sellele vastav salastusmärke vastavalt nõukogus kokku tulnud Euroopa Liidu liikmesriikide kokkuleppele, mis käsitleb Euroopa Liidu huvides vahetatava salastatud teabe kaitset;
- (9) „tundlik teave“ – teave ja andmed, mida peab kaitsma loata juurdepääsu või avaldamise eest liidu või liikmesriigi õiguses sätestatud kohustuste tõttu või selleks, et kaitsta füüsilise või juriidilise isiku privaatsust või turvalisust;
- (10) „mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksus“ – juriidiline isik, mille asukoht on mitteassotsieerunud kolmandas riigis, või juriidiline isik, mille asukoht on liidus või assotsieerunud riigis, aga mille juhtimisstruktuur asub mitteassotsieerunud kolmandas riigis;
- (11) „tellimuse täitmise aeg“ – ajavahemik alates tellimuse esitamisest kuni selle täitmiseni tootja poolt;
- (12) „asjaomased kaitseotstarbelised tooted“ – maa-maa-relvade moon ja suurtükimoon ning raketid;
- (13) „tarneraskustega kaitseotstarbelised tooted“ – asjaomased kaitseotstarbelised tooted või nende põhikomponendid või tooraine, mille kohta on kindlaks tehtud, et neid on tõsiselt mõjutanud ühtse turu ja selle tarneahelate toimimise häired või võimalikud häired, mille tagajärjel on tekkinud tegelik või võimalik märkimisväärne puudus asjaomasest tootest või komponendist või toorainest.
- (14) „segarahastamistoiming“ – liidu eelarvest toetatav meede, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 punktis 6 määratletud segarahastamisvahendi või -platvormi raames, milles kombineeritakse liidu eelarvest tagastamatus vormis antav toetus või rahastamisvahendid ning arengut rahastavate või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite tagastatavas vormis antav toetus;

- (15) „kvaliteedimärgis“ – märgis, mis näitab, et rahastu konkursikutsele vastuseks esitatud taotlus on läbinud kõik tööprogrammis sätestatud hindamiskünnised, kuid mida komisjon kõnealuse konkursi ebapiisava eelarve tõttu ei saa rahastada ning mis võib saada toetust muudest liidu või liikmesriikide rahastamisallikatest.

Artikkel 3

Rahastuga assotsieerunud kolmandad riigid

Rahastus võivad vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele osaleda Euroopa Majanduspiirkonna liikmetest Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed (edaspidi „assotsieerunud riigid“).

II PEATÜKK

RAHASTU

Artikkel 4

Rahastu eesmärgid

1. Rahastu eesmärk on edendada Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi (EDTIB) tõhusust ja konkurentsivõimet, et toetada asjaomaste kaitsetstarbeliste toodete tootmisvõimsuse suurendamist ja õigeaegset tarnimist tööstuse tugevdamise kaudu.
2. Tööstuse tugevdamine seisneb eeskätt selles, et algatatakse tööstuse kohanemine asjaomaste kaitsetstarbeliste toodete tarnekriisist tingitud kiirete struktuursete muutustega ja kiirendatakse seda. Tugevdamise hulka peaks kuuluma asjaomaste kaitsetstarbeliste toodete tarneahelate kohanemisvõime parandamine ja kiirendamine, tootmisvõimsuste loomine või suurendamine ning asjaomaste kaitsetstarbeliste toodete tellimuste täitmise aja lühendamine kogu liidus eeskätt tänu asjaomaste juriidiliste isikute vahelise piiriülese koostöö tihendamisele ja laiendamisele.

Artikkel 5

Eelarve

1. Rahastu rakendamise rahastamispakett ajavahemikuks alates selle jõustumisest kuni 30. juunini 2025 on 500 miljonit eurot jooksevhindades.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud rahastamispaketist võib kuni 50 miljonit eurot kasutada segarahastamistoiminguks artikliga 21 ette nähtud Kasvufondi raames.
3. Vahendid, mis on liikmesriikidele eraldatud eelarve jagatud täitmise raames, võib nende taotluse alusel kanda üle rahastule Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060¹⁹ asjaomaste sätetega ette nähtud tingimustel. Komisjon haldab neid

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159–706).

rahalisi vahendeid otse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046²⁰ artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktiga a. Kõnealuseid vahendeid kasutatakse asjaomaste liikmesriikide huvides.

Kui komisjon ei ole võtnud juriidilist kohustust eelarve otsesel täitmisel vahendite puhul, mis on ümber paigutatud käesoleva lõike kohaselt, võib vastavad kulukohustustega sidumata vahendid tagasi paigutada fondi, millest need algselt ümber paigutati ja ühele või mitmele programmile eraldati vastavalt määruse (EL) 2021/1060 asjakohaste sätetega ettenähtud tingimustele.

4. Lõikes 1 nimetatud summat võib kasutada ka rahastu rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide jaoks.
5. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel võetavate meetmetega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastateks osamakseteks mitmele aastale.
6. Rahastu eelarvet võib suurendada, kui olukord seda nõuab või kui määruse kehtivusaega pikendatakse vastavalt artikli 1 viimasele lõigule.

Artikkel 6

Kumulatiivne ja alternatiivne rahastamine

1. Rahastut rakendatakse koostöös teiste liidu programmidega. Meede, mis on saanud toetust mõnest muust liidu programmist, võib saada toetust ka rahastust, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Asjakohase liidu programmi reegleid kohaldatakse vastavalt selle osa suhtes, millega on meedet toetatud. Kumulatiivse rahastamise maht ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblike kulude kogusummat. Liidu eri programmide saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas dokumentidega, milles on sätestatud toetuse tingimused.
2. Rahastu raames kvaliteedimärgise saamiseks peavad meetmed vastama kõigile järgmistele tingimustele:
 - (a) neid on hinnatud rahastu konkursikutse alusel,
 - (b) need vastavad kõnealuse konkursikutsega ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;
 - (c) neid ei saa eelarvepiirangute tõttu kõnealuse konkursikutse alusel rahastada.
3. Kui liikmesriigid esitavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241 kohaselt muudetud või uusi taaste- ja vastupidavuskavasid, võivad need sisaldada meetmeid, mis aitavad samuti kaasa käesoleva rahastu eesmärkide saavutamisele, eeskätt meetmeid, mis on seotud rahastu raames konkursikutsele vastuseks esitatud taotlustega, millele on antud kvaliteedimärgis.
4. Artikli 8 lõiget 5 kohaldatakse analoogia põhjal käesoleva artikli kohaselt rahastatavate meetmete suhtes.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1–222).

Artikkel 7

Liidupoolse rahastamise vormid

1. Rahastut rakendatakse eelarve otsese täitmise korras ja, mis puudutab artikliga 21 ette nähtud Kasvufondi haldamist, eelarve kaudse täitmise korras koos määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutustega. Rahastust võib anda rahalist toetust kõigis finantsmäärusega kehtestatud vormides, kaasa arvatud segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite vormis. Segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2018/1046 X jaotisega, määrusega (EL) 2021/523 ja käesoleva määruse artikliga 21.
2. Kui see on meetme rakendamiseks asjakohane ja vajalik, võib erandina määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 193 lõikest 2 anda rahalist toetust meetmetele, mida alustati enne meetme kohta taotluse esitamise kuupäeva, tingimusel et meetet ei alustatud enne 20. märtsi 2023.

Artikkel 8

Rahastamiskõlblikud meetmed

1. Rahastamiskõlblikud on üksnes meetmed, millega täidetakse artiklis 4 sätestatud eesmärged.
2. Rahastust antakse rahalist toetust meetmetele, mis käsitlevad kindlakstehtud pudelikaelu tootmisvõimsustes ja tarneahelates, selleks et kindlustada asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmine ja seda kiirendada, tagamaks nende toodete tulemuslik tarnimine ja õigeaegne kättesaadavus.
3. Rahastamiskõlblikud meetmed on seotud ühe või mitme järgmise tegevusega ning puudutavad ainult asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete, kaasa arvatud täielikult nende tootmiseks kavandatud või kasutatavate komponentide ja toorainete tootmist:
 - (a) asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete ning, juhul kui neid kasutatakse otsese sisendina asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmiseks, ka nende tooraine ja komponentide tootmisvõimsuse optimeerimine, laiendamine, moderniseerimine, ajakohastamine või otstarbe muutmine või uue tootmisvõimsuse loomine, eelkõige tootmisvõimsuse suurendamiseks või tellimuste täitmise aja lühendamiseks, sealhulgas vajalike tööpinkide ja muude vajalike sisendite hankimise või soetamise teel;
 - (b) piiriüleste tööstuspartnerluste loomine, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerluse või muus tööstuskoostöö vormis, tööstuse ühistegevuses, mille hulka kuuluvad tegevused, mille eesmärk on koordineerida tooraine ja komponentide hankimist või reserveerimist, kui neid kasutatakse otsese sisendina asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmiseks, samuti suurendada tootmisvõimsust ja kooskõlastada tootmiskavasid;
 - (c) asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete ning, juhul kui neid kasutatakse otsese sisendina asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmiseks, nende tooraine ja komponentide reserveeritud tootmisvõimsuse lisamahu loomine ja kasutusele võtmine vastavalt tellitud või kavandatud tootmiskahtudele;
 - (d) asjakohaste kaitseotstarbeliste toodete katsetamine ja vajaduse korral taastamine ning sertifitseerimine, et tooted ei vananeks nii kiiresti ja lõppkasutajad saaksid neid kasutada;

- (e) töötajate koolitamine, ümberõpe või täiendusõpe seoses käesoleva artikli punktides a–d osutatud tegevustega;
 - (f) asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmise või kättesaadavaks tegemisega tegelevatele ettevõtjatele rahastuse paremini kättesaadavaks tegemine, hüvitades konkreetselt kaitsetööstuse sektoris tekkivad lisakulud investeeringute puhul, mis on seotud käesoleva artikli punktides a–e kirjeldatud tegevustega.
4. Rahastust ei saa rahastada järgmisi kulusid:
- (a) meetmed, mis on seotud kohaldatava rahvusvahelise õigusega keelatud kaupade tootmise või teenuste osutamise;
 - (b) meetmed, mis on seotud selliste autonoomsete surmavate relvade tootmisega, mille üle puudub inimeste vastu suunatud rünnakutes sihtmärkide valimisel ja ründeotsuse tegemisel tegelik inimkontroll;
 - (c) meetmed või nende osad, mida juba rahastatakse täielikult muudest avaliku või erasektori allikatest;
 - (d) meetmed, mis hõlmavad sõjalise ja kaitsepoliitilise tähendusega operatsioonideks vajalikke kulusid.
5. Komisjon tagab vahendite saajatega lepingute sõlmimisel, et rahastust rahastatakse üksnes tegevusi, mis edendavad ainult asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete, kaasa arvatud täielikult nende tootmiseks kavandatud või kasutatavate komponentide ja toorainete tootmist.

Artikkel 9

Rahastamise määr

1. Rahastust rahastatakse kuni 40 % rahastamiskõlbliku meetme rahastamiskõlblikest kogukuludest.
 2. Erandina lõikest 1 võib meetme suhtes kohaldada suuremat rahastamismäära 10 täiendava protsendipunkti võrra iga järgmise kriteeriumi puhul:
 - (a) kui taotlejad tõendavad, et nad panustavad uue piiriülese koostöö alustamise liikmesriikides või assotsieerunud riikides asutatud juriidiliste isikute vahel, nagu on kirjeldatud artikli 10 lõikes 4;
 - (b) kui taotlejad võtavad kohustuse, et käsitlevad meetme kestuse jooksul prioriteetsena tellimusi, mis tulenevad vähemalt kolme liikmesriigi või assotsieerunud riigi ühishankest asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete saamiseks või vähemalt ühe liikmesriigi hankest asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete saamiseks juhul, kui asjaomaseid kaitseotstarbelisi tooteid hangitakse Ukrainasse toimetamiseks. Seda kohustust kohaldatakse kõigi käesolevast rahastust otseselt või kaudselt toetust saavate toodete hangete suhtes.
- Erandina võib rahastust antav toetus katta kuni 100 % artikli 8 lõike 3 punktis f osutatud tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest.
3. Vahendite saajad peavad tõendama, et meetme need kulud, mida ei kata liidu toetus, kaetakse muudest rahastamisallikatest.

Artikkel 10

Rahastamiskõlblikud üksused

1. Meetmes osalevad vahendite saajad on avaliku sektori või eraõiguslikud juriidilised isikud, mis on asutatud liidus või assotsieerunud riigis.
2. Meetmes osalevate vahendite saajate taristu, rajatised, vara ja ressursid, mida kasutatakse rahastust toetatavate meetmete jaoks, peavad kogu meetme kestuse ajal asuma liikmesriigi või assotsieerunud riigi territooriumil ning nende juhtimisstruktuurid peavad asuma liidus või assotsieerunud riigis.
3. Liidus või assotsieerunud riigis asutatud ja mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse kontrolli all olev ettevõtja saab olla rahastust toetatavas meetmes osalev vahendite saaja üksnes juhul, kui komisjonile esitatakse riigisisest korda järgides tagatised, mille on heaks kiitnud see liikmesriik või assotsieerunud riik, kus ettevõtja on asutatud, ning millega tagatakse, et sellise ettevõtja meetmesse kaasamine ei oleks vastuolus liidu ega selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega, mis on kindlaks määratud ELi lepingu V jaotise kohaselt ÜVJP raames, või käesoleva määruse artiklis 4 sätestatud eesmärkidega. Tagatistest peab eeskätt nähtuma, et meetme elluviimiseks on võetud abinõusid, millega tagatakse, et
 - (a) vahendite saajal on võimalik meetet ellu viia ja tulemusi saavutada ilma, et seataks piiranguid seoses tema meetme eesmärgil vajamineva taristu, rajatiste, varade, ressursside, intellektuaalomandi või oskusteabega või kahjustataks tema suutlikkust ja standardeid, mida on vaja meetme elluviimiseks;
 - (b) toodete suhtes, mida toodavad ettevõtjad, kes on saanud rahastust rahalist toetust, ei kehti mitteassotsieerunud kolmanda riigi või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksuse piiranguid ning
 - (c) mitteassotsieerunud kolmandal riigil või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusel puudub juurdepääs meetmega seotud tundlikule või salastatud teabele ning meetmes osalevad töötajad ja muud isikud on asjakohasel juhul läbinud liikmesriigi või assotsieerunud riigi julgeolekukontrolli.
4. Kui ettevõtja asukohaks olev liikmesriik või assotsieerunud riik peab seda asjakohaseks, võib anda lisatagatisi.
5. Komisjon teavitab artiklis 22 osutatud komiteed kõigist ettevõtjatest, keda peetakse lõike 3 kohaselt rahastamiskõlblikuks.

Artikkel 11

Hindamiskriteeriumid

Taotlusi hinnatakse ühe või mitme järgmise kriteeriumi alusel, millega mõõdetakse asjaomaste meetmete panust tööstuse tugevdamisse eesmärgiga suurendada EDTIBi tõhusust ja üldist konkurentsivõimet seoses asjaomaste kaitsetarbeliste toodetega:

- (1) tootmisvõimsuse suurenemine liidus: meede aitab kaasa asjaomaste kaitsetarbeliste toodete tootmisvõimsuse suurendamisele, kasvatamisele või reserveerimisele, ajakohastamisele või valdkonna töötajate ümberõppele ja täiendusõppele;

- (2) tarneaja lühenemine; meede aitab kaasa hangete kaudu väljendatud nõudluse õigeaegsele rahuldamisele, pidades silmas tarnetähtaegade lühendamist, muuhulgas tellimuste prioriteetide muutmise kaudu;
- (3) pudelikaelade kõrvaldamine hankimises ja tootmises: meede aitab kaasa (tooraine ja muu sisendi) hankimises või tootmises (tootmisvõime) tekkinud pudelikaelade kiirele kindlakstegemisele ning kiirele ja püsivale kõrvaldamisele;
- (4) vastupanuvõime piiriülese koostöö kaudu: meede aitab kaasa piiriülese koostöö arendamisele ja rakendamisele selliste ettevõtjate vahel, kelle asukoht on eri liikmesriikides või assotsieerunud riikides, eelkõige VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate vahel, kes osalevad meetmes olulisel määral kas vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muu ettevõtjana;
- (5) taotlejad demonstreerivad seost meetme ja uute tellimuste vahel, mis tulenevad asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete ühishankest, milles osalevad vähemalt kolm liikmesriiki või assotsieerunud riiki, eriti kui hange tehakse ELi raamistikus;
- (6) meetme rakenduskava kvaliteet, võttes muu hulgas arvesse protsesse ja järelevalvet.

Artikkel 12

Tööprogramm

1. Rahastut rakendatakse ühe määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artiklis 110 osutatud tööprogrammi kaudu. Tööprogrammides esitatakse asjakohasel juhul segarahastamistoiminguteks ette nähtud kogusumma.
2. Komisjon võtab lõikes 1 osutatud tööprogrammi vastu rakendusaktiga. Rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 22 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.
3. Tööprogrammiga nähakse ette rahastamisprioriteetid kooskõlas artikli 13 lõikes 1 osutatud kaardistamisega ja võttes arvesse kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühma tööd.

III PEATÜKK

VAJADUSTE KINDLAKSTEGEMINE JA VÕIMSUSE KAARDISTAMINE

Artikkel 13

Vajaduste kindlakstegemine, võimsuse kaardistamine ja seire

1. Komisjon koostab Euroopa välisteenistuse ja Euroopa Kaitseagentuuriga kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühma raames tehtava koostöö põhjal ülevaate asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tarneahelates tegutsevatest liidus asutatud asjaomastest ettevõtjatest ning ajakohastab seda; ülevaade sisaldab näiteks toodetavate asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tüüpe ja kirjeldusi, nendega seotud tootmisvõimsusi ja nende positsiooni tarneahelas.
Ülevaatele tuginedes jälgib komisjon tihedas koostöös kindlakstehtud ettevõtjatega pidevalt nende tootmisvõimsust ja tarneahelaid ning hindab nende üldist suutlikkust reageerida turunõudluse eeldatavale arengule.
2. Komisjon esitab artiklis 22 osutatud komiteele ülevaate koostamise või ajakohastamise tulemused, tarneahelate jälgimise tulemused ja hinnangu

kindlakstehtud ettevõtjate üldisele suutlikkusele reageerida turunõudluse eeldatavale arengule ning arutab nimetatud teavet komiteega korrapäraselt. Seda tehes võtab komisjon arvesse tööd, mida on tehtud riikide relvastusjuhtide korrapärasel kohtumistel kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühmaga.

3. Tuginedes lõike 1 kohaselt kogutud teabele ja võttes nõuetekohaselt arvesse lõike 2 alusel peetud arutelu, kehtestab komisjon rakendusaktidega tarneraskustega kaitseotstarbeliste toodete loetelu ja ajakohastab seda korrapäraselt. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, mis on seotud tarnekriisiga, võtab komisjon kooskõlas artikli 22 lõikes 4 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.
4. Kokkuleppel liikmesriigiga, kus ettevõtja asub, võib komisjon nõuda tarneraskustega kaitseotstarbelisi tooteid pakkuvatelt ettevõtjatelt kõnealuste toodete kohta viie tööpäeva jooksul üksikasjalikku teavet, mis puudutab järgmist:
 - (a) asjaomaste tarneraskustega kaitseotstarbeliste toodete kogutootmisvõimsus;
 - (b) selliste toodete olemasolevad varud ja varude eeldatav muutumine;
 - (c) iga liidus või mujal asuva tootmisüksuse järgmise kolme kuu eeldatava toodangu kava, kui sellised kavad on olemas;
 - (d) lisateave, mis on oluline, et tagada tarneraskustega kaitseotstarbeliste toodete õigeaegne kättesaadavus.
5. Ilma et see mõjutaks riiklikke julgeolekuhuve, esitavad liikmesriigid vajaduse korral komisjonile lisateavet, mida on vaja käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks.
6. Ilma et see mõjutaks riiklikke julgeolekuhuve ja liikmesriikide poolt sõlmitud lepingutega seotud konfidentsiaalse äriteabe kaitset, peab liikmesriik, kes kavatses võtta riiklikul tasandil meetmeid lõikes 3 osutatud loetellu kuuluvate tarneraskustega kaitseotstarbeliste toodete hankimiseks, ostmiseks või tootmiseks, sellest aegsasti komisjoni teavitama.

IV PEATÜKK

VARUSTUSKINDLUS

Artikkel 14

Prioriteetsed tellimused

1. Kui vähemalt kolmel liikmesriigil, kes on sõlminud kokkuleppe asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete ühiseks hankimiseks või kaaluvad sellise kokkuleppe sõlmimist, või ühel liikmesriigil, kes on hankinud asjaomaseid kaitseotstarbelisi tooteid Ukrainasse toimetamiseks või kaalub nende hankimist sel eesmärgil, on suuri raskusi kas tellimuse esitamisel või lepingu täitmisel kaitseotstarbeliste toodete puuduse tõttu või puuduse tekkimise suure riski tõttu ning need raskused võivad kahjustada liidu või selle liikmesriikide julgeolekut, võivad nad paluda komisjoni, et komisjon kohustaks ettevõtjat tarneraskustega kaitseotstarbeliste toodete tellimust vastu võtma või seda prioriteetsena käsitlema („prioriteetne tellimus“), nagu on sätestatud artikli 13 lõikes 3.

2. Sellise taotluse korral võib komisjon, olles konsulteerinud asjaomase ettevõtja asukohaliikmesriigiga ja viimase nõusolekul, teatada ettevõtjale oma kavatsusest kehtestada prioriteetne tellimus.

Kavatsust käsitlev teade sisaldab teavet selle õigusliku aluse kohta, selles märgitakse asjaomane toode, selle kirjeldus ja asjaomased kogused ning ajakava ja tähtaeg, mille jooksul tellimus tuleb täita, ning prioriteetse tellimuse kasutamist põhjendavad asjaolud.

Ettevõtja vastab komisjonile viie tööpäeva jooksul alates kavatsust käsitleva teate saamisest ja teatab, kas ta saab taotluse rahuldada või mitte. Kui olukorra kiireloomulisus seda nõuab, võib komisjon põhjendatult kiireloomulistel juhtudel ettevõtjale vastamiseks antud tähtaega lühendada.

Kui ettevõtja taotluse tagasi lükkab, esitab ta komisjonile üksikasjaliku selgituse selle kohta, millised on kavandatud taotluse tagasilükkamise põhjused.

Kui ettevõtja taotluse rahuldab, loetakse, et tellimus on vastu võetud komisjoni taotluses kirjeldatud tingimustel vastavalt lõikele 1, ning ettevõtja on kohustatud tellimuse täitma.

3. Kui teate saanud ettevõtja taotluse tagasi lükkab, loetakse, et tellimusest on keeldutud. Võttes nõuetekohaselt arvesse ettevõtja esitatud põhjuseid, võib komisjon kokkuleppel kõnealuse ettevõtja asukohaliikmesriigiga:

- (a) loobuda taotluse täitmise nõudest;
- (b) võtta vastu rakendusakti, millega kohustatakse asjaomast ettevõtjat prioriteetset tellimust õiglase ja mõistliku hinnaga vastu võtma või täitma.

4. Komisjon võtab arvesse vastuväiteid, mille ettevõtja esitas lõike 2 kohaselt, ja toob välja põhjused, miks oli kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ja ettevõtja põhiõiguste hartast tulenevate põhiõigustega rakendusakti vastuvõtmine vajalik, pidades silmas lõikes 1 kirjeldatud asjaolusid.

Rakendusaktis märgib komisjon prioriteetse tellimuse õigusliku aluse, määrab tähtaja, mille jooksul tellimus tuleb täita, ning esitab toote, selle kirjelduse ja koguse ning muud näitajad, mida tuleb järgida. Komisjon nimetab ka artiklis 15 sätestatud karistused kohustuse täitmata jätmise eest.

5. Kui ettevõtja on komisjoni taotluse rahuldanud vastavalt lõikele 2 või kui komisjon on vastu võtnud rakendusakti vastavalt lõikele 3, siis:

- (a) esitatakse prioriteetne tellimus õiglase ja mõistliku hinnaga;
- (b) tuleb prioriteetne tellimus täita eelisjärjekorras enne muude era- või avalik-õiguslike kohustuste täitmist.

6. Kui ettevõtja on komisjoni taotluse rahuldanud vastavalt lõikele 2 või kui komisjon on vastu võtnud rakendusakti vastavalt lõikele 3, siis võib ettevõtja taotleda, et komisjon prioriteetse tellimuse läbi vaataks, kui ettevõtja leiab, et see on nõuetekohaselt põhjendatud ühel järgmistest põhjustest:

- (a) kui ettevõtja ei suuda täita prioriteetset tellimust ebapiisava tootmisvõimekuse või tootmisvõimsuse tõttu, isegi tellimuse eeliskohtlemise korral;
- (b) kui tellimuse vastuvõtmine tooks kaasa ebamõistliku majandusliku koormuse ja tooks ettevõtjale kaasa erilised raskused.

Ettevõtja esitab kogu asjakohase ja põhjendatud teabe, mis võimaldab komisjonil esitatud vastuväiteid hinnata.

Tuginedes ettevõtja esitatud põhjenduste ja tõendite läbivaatamise tulemustele, võib komisjon, olles konsulteerinud asjaomase liikmesriigiga, rakendusakti muuta, et asjaomane ettevõtja osaliselt või täielikult tema lõikest 2 tulenevatest kohustustest vabastada.

7. Käesoleva määruse kohaldamisel ei või prioriteetse tellimuse sisuks olevate tarneraskustega kaitseotstarbeliste toodete vedu lugeda sensitiivseks direktiivi 2009/43/EÜ artikli 4 lõike 8 tähenduses.
8. Kui liidus asutatud ettevõtja suhtes kohaldatakse kolmanda riigi meetet, millega kaasneb prioriteetne tellimus, teatab ettevõtja sellest komisjonile. Seejärel teatab komisjon nimetatud meetmest komiteele.
9. Kui ettevõtja võtab prioriteetse tellimuse vastu või on kohustatud selle vastu võtma ja seda prioriteetsena käsitlema vastavalt lõikele 2 või 3, on ettevõtja vabastatud igasugusest lepingulisest või lepinguvälisest vastutusest seoses prioriteetsete tellimuste täitmisega. Vastutus välistatakse ainult sel määral, mil lepinguliste kohustuste rikkumine oli vajalik ettenähtud prioriteetsuse täitmiseks.
10. Komisjon võtab vastu rakendusakti, millega kehtestatakse prioriteetsete tellimuste toimimiseks vajalik praktiline ja tegevuskord.
11. Lõigetes 3 ja 10 osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega. Nõuetekohaselt põhjendatud tungiva kiireloomulisuse tõttu, mis on seotud tarnekriisiga, võtab komisjon kooskõlas artikli 22 lõikes 4 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

Artikkel 15

Karistused

1. Kui ettevõtja ei täida tahtlikult või raske hooletuse tõttu kohustust täita prioriteetne tellimus eelisjärjekorras vastavalt artiklile 14, võib komisjon juhul, kui seda peetakse vajalikuks ja proportsionaalseks, määrata oma otsusega perioodilisi karistusmaksleid.
2. Perioodilised karistusmaksleid ei ületa 1,5 % eelneva majandusaasta keskmisest päevakäibest iga tööpäeva kohta, mil kohustust ei täideta, arvutatuna alates otsuses määratud kuupäevast.
3. Perioodilise karistusmaksle summa kindlaksmääramisel võetakse arvesse rikkumise olemust, raskusastet ja kestust, järgides nõuetekohaselt proportsionaalsuse ja asjakohasuse põhimõtteid.
4. Kui ettevõtja on täitnud kohustuse, mille täitmiseks karistusmaksle määrati, võib komisjon määrata karistusmaksle lõppsumma esialgses otsuses ettenähtud karistusmaksle väiksemana.
5. Euroopa Liidu Kohtul on täielik pädevus vaadata läbi otsused, millega komisjon on määranud trahvi või perioodilise karistusmaksle. Ta võib määratud trahvi või perioodilise karistusmaksle tühistada või seda vähendada või suurendada.
6. Aegumistähtaeg hakkab kulgema rikkumise toimepaneku päevast. Jätkuvate või korduvate rikkumiste puhul hakkab aegumistähtaeg kulgema rikkumise lõppemise päevast. Kui komisjon või liikmesriikide pädevad asutused võtavad käesoleva määruse sätete täitmise tagamiseks meetmeid, peatub aegumistähtaja kulgemine.

Katkenud aegumistähtaja kulg algab iga kord uuesti algusest. Aegumistähtaeg möödub hiljemalt päeval, mil kahekordse aegumistähtajaga võrdne ajavahemik lõpeb, ilma et komisjon oleks perioodilist karistusmakset määranud. Nimetatud ajavahemikku pikendatakse aja võrra, mil aegumistähtaja kulgemine on seetõttu peatatud, et komisjoni otsus on Euroopa Liidu Kohtus läbivaatamisel.

7. Komisjoni õigus nõuda käesoleva artikli alusel tehtud otsuste täitmist aegub kolme aasta pärast. Aegumistähtaeg hakkab kulgema lõpliku otsuse tegemise päevast. Perioodiliste karistusmaksete sundtäitmise aegumistähtaeg katkeb: a) kui teatatakse otsusest muuta perioodilise karistusmakse algset summat või otsusest jätta selle muutmise taotlus rahuldamata; b) kui komisjon või tema taotlusel tegutsev liikmesriik võtab meetmeid, mille eesmärk on trahv või perioodiline karistusmakse sisse nõuda. Katkenud aegumistähtaja kulg algab iga kord uuesti algusest. Perioodiliste karistusmaksete sundtäitmise aegumistähtaeg peatatakse seniks, kuni: a) on antud aega maksmiseks; b) peatatakse makse sissenõudmine vastavalt Euroopa Kohtu otsusele.

Artikkel 16

Õigus olla ära kuulatud trahvi või perioodilise karistusmakse määramisel

1. Enne artikli 15 kohase otsuse vastuvõtmist annab komisjon asjaomasele ettevõtjale võimaluse väljendada oma seisukohti seoses järgmisega: a) komisjoni esialgsed järeldused, sealhulgas kõik need küsimused, mille kohta on komisjon esitanud vastuväiteid; b) meetmed, mida komisjon võib kavatseda võtta käesoleva lõike punktis a osutatud esialgsete järelduste põhjal.
2. Asjaomased ettevõtjad võivad esitada oma tähelepanekud komisjoni esialgsete järelduste kohta tähtaja jooksul, mille komisjon on oma esialgsetes järeldustes määranud ja mis ei tohi olla lühem kui 14 tööpäeva.
3. Komisjon lähtub oma otsustes üksnes sellistest vastuväidetest, mille kohta asjaomased ettevõtjad on saanud esitada oma seisukoha.
4. Igasuguse menetluse käigus tagatakse täielikult asjaomaste ettevõtjate kaitseõigus. Ettevõtjal on õigus saada juurdepääs komisjoni toimikule vastavalt kokkulepitud avalikustamise tingimustele, tingimusel et võetakse arvesse ettevõtjate õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi. Õigus toimikutega tutvuda ei hõlma juurdepääsu konfidentsiaalsele teabele ega komisjoni või liikmesriikide asutuste sisekasutuseks mõeldud dokumentidele. Eelkõige ei kehti juurdepääsuõigus komisjoni ja kõnealuste liikmesriikide asutuste kirjavahetuse kohta. Käesolev lõige ei takista komisjoni avalikustamast ja kasutamast teavet, mis on vajalik rikkumise tõendamiseks.

Artikkel 17

Lubade andmise protsessi kiirendamine, et tagada asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete õigeaegne kättesaadavus ja tarnimine

1. Liikmesriigid tagavad, et tootmisrajatiste planeerimise, ehitamise ja käitamisega, sisendite ELi-sisese veo ning lõpptoodete kvalifitseerimise ja sertifitseerimisega seotud haldustaotlusi menetletakse tõhusalt ja õigeaegselt. Selleks tagavad kõik asjaomased riigi ametiasutused, et neid taotlusi menetletakse nii kiiresti, kui see on õiguslikult võimalik.

- Liikmesriigid tagavad, et konkreetse juhtumi puhul õiguslike huvide kaalumisel eelistatakse planeerimis- ja loamenetluses asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmiseks mõeldud tehaste ja rajatiste ehitamist ja käitamist.

Artikkel 18

Asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmise pidev jätkumine

- Liikmesriigid võivad otsustada kasutada või julgustada asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete valdkonnas tegutsevaid ettevõtteid kasutama direktiivi 2003/88/EÜ artikli 17 lõikes 3 sätestatud erandeid, et lubada vahetustega töötamise laiendamist, mis hõlbustaks asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete vallas tootmise pidevat jätkumist, juhul kui liikmesriigid leiavad, et see on käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks vajalik.
- Selleks ja juhul, kui vajalik on eelnev luba, tagavad kõik asjaomased riigi ametiasutused, et taotlusi, mille esitavad asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete valdkonnas tegutsevad ettevõtted nimetatud erandite kasutamiseks, menetletakse nii kiiresti, kui see on õiguslikult võimalik.

Artikkel 19

Ühishangete tegemise hõlbustamine praeguse laskemoonatarnete kriisi ajal

- Kui vähemalt kolm liikmesriiki sõlmivad kokkuleppe asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete ühiseks hankimiseks ja Venemaa Ukraina-vastasest agressioonist tingitud kriisist tuleneva olukorra äärmise kiireloomulisuse tõttu ei ole võimalik järgida direktiivis 2009/81/EÜ sätestatud raamlepingu sõlmimise korda, võib kohaldada järgmisi reegleid.
- Erandina direktiivi 2009/81/EÜ artikli 29 lõike 2 teisest lõigust võib hankija muuta kehtivat raamlepingut, mis on sõlmitud mõnda direktiivi 2009/81/EÜ artikliga 21 ette nähtud menetlust järgides, nii et raamlepingu sätteid võib kohaldada selliste hankijate suhtes, kes ei olnud algselt raamlepingu osalised.
- Erandina direktiivi 2009/81/EÜ artikli 29 lõike 2 kolmandast lõigust võib hankija oluliselt muuta kehtiva raamlepinguga ette nähtud koguseid ulatuses, milles see on rangelt vajalik lõike 2 kohaldamiseks. Kui kehtiva raamlepinguga ette nähtud koguseid muudetakse oluliselt käesoleva artikli kohaselt, annab hankija *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud *ad hoc* teatega võimaluse raamlepinguga ühineda igale ettevõtjale, kes vastab raamlepingus algselt sätestatud tingimustele.
- Diskrimineerimiskeelu põhimõtet kohaldatakse lõikes 2 ja 3 osutatud raamlepingute suhtes seoses täiendavate kogustega ning eeskätt lõikes 1 osutatud liikmesriikide hankijate vahelistes suhetes.
- Hankijad, kes on lepingut muutnud käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud juhtudel, avaldavad *Euroopa Liidu Teatajas* sellekohase teate. Teated avaldatakse direktiivi 2009/81/EÜ artikliga 32 ettenähtud korras.
- Hankijad peavad kasutama käesolevat artiklit nõuetekohasel viisil, mis ei tõkesta, piira ega moonuta konkurentsi.
- Käesolevas artiklis osutatud muudatusi raamlepingutes ei saa teha pärast 30. juunit 2025.

Artikkel 20

Kaitseotstarbeliste toodete ELi-sisese veo hõlbustamine

1. Erandina direktiivi 2009/43/EÜ artikli 4 lõikest 1 ei ole järgmiste kaitseotstarbeliste toodete veoks liikmesriikide vahel vaja eelnevat luba:
 - (a) laskemoon ja sütikuseadevahendid ning spetsiaalselt nende jaoks loodud komponendid, mis on loetletud direktiivi 2009/43/EÜ lisa kolmandas kategoorias (ELi sõjaliste kaupade nimekirja kolmas kategooria – ML3);
 - (b) raketid ja nendega seotud seadmed ja lisavarustus ning spetsiaalselt nendele loodud komponendid, mis on loetletud direktiivi 2009/43/EÜ lisa neljandas kategoorias (ELi sõjaliste kaupade nimekirja neljas kategooria – ML4).
2. Lõikes 1 osutatud erandi kohasest veost teatatakse päritoluliikmesriigile.
3. Käesolev artikkel ei mõjuta liikmesriikide otsustusõigust lõikega 1 hõlmatud kaitseotstarbeliste toodete ekspordipoliitika osas.

V PEATÜKK

RAHASTUSE SUHTES KOHALDATAVAD ERISÄTTED

Artikkel 21

Kasvufond

1. Luua võib segarahastamisvahendi nimega Kasvufond, mis pakub lahendusi, et võimendada ja kiirendada investeringuid, mis on vajalikud tootmisvõimsuse suurendamiseks, ning maandada nendega seotud riske.
2. Kasvufondiga taotletavad erieesmärgid on järgmised:
 - (a) parandada liidu eelarvest tehtavate kulutuste võimendavat mõju ja saavutada erasektori rahastamise ligimeelitamisel suurem mitmekordistav mõju;
 - (b) toetada ettevõtjaid, kellel on raskusi rahastamisele juurdepääsuga, ning tegeleda vajadusega toetada liidu kaitsetööstuse vastupanuvõimet;
 - (c) kiirendada investeringuid asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmise valdkonnas ning võimendada nii avaliku kui ka erasektori rahastamist, suurendades samal ajal varustuskindlust terves liidu kaitsetööstuse väärtusahelas;
 - (d) parandada rahastuse kättesaadavust investeringute puhul, mis on seotud artikli 8 lõike 3 punktides a–e kirjeldatud tegevustega.

VI PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 22

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Euroopa Kaitseagentuur kutsutakse osalema vaatlejana, et ta saaks esitada oma seisukohti ja oskusteavet. Samuti kutsutakse komiteed abistama Euroopa välisteenistus.
3. Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes artikliga 5.

Artikkel 23

Salastatud teave

1. Komisjon kaitseb käesoleva määruse rakendamisega seoses saadud salastatud teavet kooskõlas julgeolekunormidega, mis on sätestatud komisjoni otsuses (EL, Euratom) 2015/444²¹.
2. Selleks et hõlbustada tundliku ja salastatud teabe vahetamist komisjoni, kõrge esindaja, Euroopa Kaitseagentuuri ning liikmesriikide ja vajaduse korral nende juriidiliste isikute vahel, kelle suhtes kohaldatakse käesolevas määruses sätestatud meetmeid, kasutab komisjon olemasolevat turvalist teabevahetussüsteemi või loob uue süsteemi. Teabevahetussüsteemi puhul võetakse arvesse liikmesriikide julgeolekunorme.

Artikkel 24

Teabe konfidentsiaalsus ja töötlemine

1. Käesoleva määruse kohaldamisel saadud teavet kasutatakse üksnes sel eesmärgil, milleks seda taotleti.
2. Liikmesriigid ja komisjon tagavad kaubandus- ja ärisaladuste ning muu käesoleva määruse kohaldamise käigus saadud ja koostatud tundliku ja salastatud teabe, sealhulgas soovitusi ja võetavaid meetmeid käsitleva teabe kaitse vastavalt liidu ja riigisisesele õigusele.
3. Liikmesriigid ja komisjon tagavad, et käesoleva määruse alusel esitatud või vahetatud konfidentsiaalse teabe salastatuse taset ei alandata ning salastatust ei kustutata ilma teabe koostaja eelneva kirjaliku nõusolekuta.
4. Komisjon ei jaga teavet viisil, mis võimaldab ettevõtja isikut kindlaks teha, kui see võib tuua ettevõtja jaoks kaasa ärilise või mainekahju või paljastada kaubandussaladusi.

²¹ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53–88).

Artikkel 25

Isikuandmete kaitse

1. Käesolev määrus ei mõjuta liikmesriikide kohustusi seoses isikuandmete töötlemisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679²² ja direktiivi 2002/58/EÜ²³ alusel ega komisjoni ja, kui see on asjakohane, muude liidu institutsioonide ja asutuste kohustusi seoses isikuandmete töötlemisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725²⁴ alusel, kui nad täidavad oma ülesandeid.
2. Isikuandmeid töödeldakse ja edastatakse ainult juhul, kui see on rangelt vajalik käesoleva määruse eesmärkide täitmiseks. Sellistel juhtudel kohaldatakse vastavalt vajadusele määruste (EL) 2016/679 ja (EL) 2018/1725 tingimusi.
3. Kui isikuandmete töötlemine ei ole käesoleva määrusega kehtestatud mehhanismi rakendamiseks rangelt vajalik, muudetakse isikuandmed anonüümseks, nii et andmesubjekti ei ole võimalik kindlaks teha.

Artikkel 26

Auditid

Auditid liidu toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sealhulgas muud isikud või üksused kui need, kes on saanud selleks volituse liidu institutsioonidelt, organitelt, ametitelt või asutustelt, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele. Kontrollikoda kontrollib liidu kõikide tulude ja kulude raamatupidamiskontosid vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 287.

Artikkel 27

Liidu finantshuvide kaitse

Kui assotsieerunud riik osaleb rahastus Euroopa Majanduspiirkonna lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel, annab assotsieerunud riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikoja vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdlust, sealhulgas teha kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

Artikkel 28

Teave, teabevahetus ja avalikustamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse, eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1–88).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv), EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37–47.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39–98).

eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

2. Komisjon rakendab rahastu, rahastu raames võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamismeetmeid.
3. Kasvufondile eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse samuti liidu poliitiliste prioriteetide edastamise institutsioonilistes sõnumites niivõrd, kuivõrd need prioriteetid on seotud artiklis 4 osutatud eesmärkidega.
4. Kasvufondile eraldatud rahaliste vahenditega võidakse kaasa aidata ka teabe levitamise, kontaktide loomise ja teadlikkuse suurendamise ürituste korraldamisele, eelkõige kui nende eesmärk on avada tarneahelaid, et edendada VKEde piiriülest osalemist.

Artikkel 29

Hindamine

1. Komisjon koostab hiljemalt 30. juuniks 2024 aruande, milles hinnatakse käesolevas määruses sätestatud meetmete rakendamist ja nende tulemusi ning võimalust pikendada nende kohaldamisega ja sätestada nende rahastamine eeskätt seoses julgeolekuolukorra muutumisega. Hindamisaruanne tugineb konsultatsioonidele liikmesriikide ja peamiste sidusrühmadega ning edastatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
2. Hindamisaruannet arvesse võttes võib komisjon esitada ettepanekuid käesoleva määruse asjakohaste muudatuste kohta, eelkõige selleks, et jätkata püsivate, asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tarnimisega seotud riskide käsitlemist.

Artikkel 30

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolevat määrust kohaldatakse kuni 30. juunini 2025. See ei mõjuta käesoleva määruse kohaselt algatatud meetmete jätkumist või muutmist, kõiki Euroopa Liidu finantshuvide kaitseks vajalikke meetmeid ega komisjonile antud volitusi määrata karistusi vastavalt artiklile 15.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

FINANTSSELGITUS

- 1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK**
 - 1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus**
 - 1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad**
 - 1.3. Ettepanek/algatus käsitleb**
 - 1.4. Eesmärgid**
 - 1.4.1. Üldeesmärgid*
 - 1.4.2. Erieesmärgid*
 - 1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju*
 - 1.4.4. Tulemusnäitajad*
 - 1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused**
 - 1.5.1. Lühiviisi või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava*
 - 1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.*
 - 1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*
 - 1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega*
 - 1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang*
 - 1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju**
 - 1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid**
- 2. HALDUSMEETMED**
 - 2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid**
 - 2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)**
 - 2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*
 - 2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*
 - 2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusele), selle põhjendus ja oodatav vearisiki tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*
 - 2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed**
- 3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU**
 - 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub**

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. *Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade*

3.2.2. *Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund*

3.2.3. *Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade*

3.2.3.1. *Hinnanguline personalivajadus*

3.2.4. *Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga*

3.2.5. *Kolmandate isikute rahaline osalus*

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse laskemoona tootmist toetav õigusakt

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Liidu kaitsetööstuspoliitika

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

uut meetet

uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest²⁵

olemasoleva meetme pikendamist

ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Õigusaktiga kehtestatakse meetmed, mille eesmärk on kiiresti tugevdada Euroopa kaitsektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi (EDTIB) reageerimisvõimet ja suutlikkust, et tagada maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ning rakettide (edaspidi „asjaomased kaitseotstarbelised tooted“) õigeaegne kättesaadavus ja tarnimine, eelkõige järgmiste meetmete abil:

- rahastu, et anda kogu väärtusahela ulatuses toetust kaitsetööstusettevõtetele, kes toodavad asjaomaseid kaitseotstarbelisi tooteid;

- asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete, nende komponentide ja kriitilise tähtsusega sisendite kaardistamine ja pidev seire, et teha kindlaks tarneraskustega kaitseotstarbelised tooted;

- mehhanismid, põhimõtted ja ajutised eeskirjad, et teha asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete kättesaadavus liikmesriikidele lihtsamaks.

1.4.2. Erieesmärgid

ei kohaldata

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Oodatavad tulemused: rahastu aitab tugevdada Euroopa kaitsektori tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi (EDTIB), aitab sel kohaneda turul toimivate struktuurimuutustega ning aitab sellega kaasa maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ning rakettide (asjaomased kaitsetooded) õigeaegsele kättesaadavusele ja tarnimisele. Liidus on olemas tootmisvõimsus maa-maa-relvade moona ja suurtükimoona ning rakettide jaoks. Tootmisvõimsus lähtub aga rahuaja

²⁵ Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

tagasihoidlikust nõudlusest, mis tähendab, et varude tase on minimaalne ja tarneid tehakse väga erinevatelt pakkujatelt üle maailma, et vähendada kulusid. See omakorda muudab liidu kaitsesektori väga sõltuvaks. Seega ei võimalda praegune tootmisvõimsus ning olemasolevad tarne- ja väärtusahelad kaitseotstarbelisi tooteid kindlalt ja õigeaegselt tarnida, et rahuldada liikmesriikide vajadusi nii nende endi julgeolekunõuete täitmiseks kui ka selleks, et aidata täita Ukraina vajadusi. ELi rahaline toetus peaks aitama käivitada mitmeid meetmeid, mis tuleb kiiresti ellu viia, et tagada asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete õigeaegne kättesaadavus ja tarnimine liikmesriikidele. Euroopa toodang on peaaegu täies ulatuses kaetud liikmesriikide või kolmandate riikide tellimustega, mis on toonud kaasa hindade tõusu. Seepärast on vaja täiendavaid ELi tööstuspoliitika meetmeid kooskõlas artikli 173 lõikega 3, et aidata ELi tööstusel tootmist suurendada, tarneaega vähendada ja kõrvaldada võimalikud kitsaskohad, mis võivad asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tarnimist ja tootmist edasi lükata või takistada.

Eeldatav mõju:

500 miljoni euro suurune liidu toetus annaks asjaomaseid kaitseotstarbelisi tooteid tootvatele ettevõtjatele sobiva stiimuli võtta meetmeid oma tootmisvõimsuse suurendamiseks ja/või hõlbustada investeringute tegemist kogu tarneahela ulatuses. See aitab lühendada asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmisele kuluvat aega, tehes samal ajal lihtsamaks investeringute tegemise, et võimaldada tööstusel toota rohkem ja kiiremini. Samuti toetab see tööstuskoostööd ja tooraine hankimise koordineerimist.

Sellega edendab rahastu nende toodete tootmisega seotud Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimet. Pikemas perspektiivis eeldatakse, et lisainvesteeringud EDTIBisse toovad kasu töökohtade loomise ja oskuste seisukohast ning parandavad varustuskindlust.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Arvestades rahastu rakendamise lühikest aega, hinnatakse selle tulemusi ja mõju tagasiulatuvalt programmi rakendamise lõppedes.

Komisjon tagab, et programmi rakendamise ülesande saanud üksus kehtestab programmi rakendamise jälgimiseks kasutatavad vajalikud näitajad. Sellised näitajad on muu hulgas:

- asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tootmisvõimsuse suurenemine ELis;
- tootmisaja lühenemine;
- nende ettevõtjate arv, kelle juurdepääsu rahastamisele on lihtsustatud;
- uute piiriüleste koostööde arv teises liikmesriigis või assotsieerunud riigis asutatud ettevõtjatega.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühiki- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Määrust rakendatakse eelarve otsese täitmise kaudu. Komisjon vajab rakendamise tulemusliku järelevalve jaoks kõnealuse valdkonna ekspertidest töötajaid.

- 1.5.2. *ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.*

Nagu on rõhutatud ühisteatises „Kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüs ja edasised sammud“ (JOIN/2022/24 final), tekitab aastakümneid kestnud alainvesteering lünki ELi liikmesriikide relvajõudude kaitsevõimes ja liidu tööstuses. Nõudluse killustatus on tinginud selle, et liikmesriikide tööstused hoiavad omaette ning sellest tulenevalt on sama liiki kaitseüsteemid väga erinevad ja sageli puudub nendevaheline koostalitlusvõime. Praegust kaitseturu olukorda iseloomustab suurenenud julgeolekuoht, mistõttu liikmesriigid suurendavad kiiresti oma kaitseelarvet ja soovivad osta sarnast varustust. Selle tulemusena on suur nõudlus maa- ja relvade moona ja suurtükimoona järele, mis ületavad praegu rahuajaks kohandatud Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi (EDTIB) tootmisvõimsust selliste toodete tootmiseks. Siin oleks vaja märkimisväärseid investeeringuid tööstusesse, mida kaitsettevõtted tavaliselt ise ei tee ja seega oleks vaja vähendada riske, samuti pakkuda regulatiivset toetust, et kõrvaldada olemasolevad kitsaskohad, nagu kvalifitseeritud personali ja tooraine kättesaadavus. Liidu sekkumine, kus toetuste abil tööstusinvesteeringute riske vähendatakse, võimaldab kiiremini kohaneda turul toimuvate struktuurimuutustega. Kavandatud meetmed soodustavad ka Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi vastupidavust piiriüleste tööstuspartnerluste ja asjaomaste ettevõtete ühiste jõupingutuste kaudu, et vältida tarneahelate veelgi suuremat killustumist.

- 1.5.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

Ei kohaldata

- 1.5.4. *Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega*

Rahastu täiendab kavandatud ELi vahendeid, nagu instrument Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks ühishangete kaudu, ning olemasolevaid ELi programme, nagu Euroopa Kaitsefond, ning ELi kaitsealgatusi, nagu alaline struktureeritud koostöö (PESCO) või julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass. Samuti loob see sünergiat teiste ELi programmidega.

- 1.5.5. *Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang*

Ei kohaldata

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

Piiratud kestusega

- hõlmab ajavahemikku 2023–30.6.2025
- finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul 2023–2024 ja maksete assigneeringutele ajavahemikul 2023–2028.

Piiramatu kestusega

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid²⁶

Otsene eelarve täitmine komisjoni poolt

- tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

- rakendusametite kaudu

Jagatud eelarve täitmine koostöös liikmesriikidega

Kaudne eelarve täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- Euroopa Investeeringupangale ja Euroopa Investeeringufondile;
- finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- avalik-õiguslikele asutustele;
- avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;
- liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;
- isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

Märkused

Rahastat rakendatakse eelarve otsese täitmise korras kooskõlas finantsmäärusega, ja mis puudutab artikliga 21 ette nähtud kasvufondi haldamist, toimub rakendamine eelarve kaudse täitmise korras koos määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikli 61 lõike 1 punktis c osutatud asutustega.

²⁶ Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil BudgWeb: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Märkige sagedus ja tingimused.

Vastavalt rahastu artiklile 29 koostab komisjon rahastu kohta hindamisaruande hiljemalt 30. juuniks 2024 ning esitab selle Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Aruandes hinnatakse rahastu alusel võetud meetmete mõju ja tulemuslikkust. Seda eesmärki silmas pidades kehtestab komisjon vajaliku järelevalvekorra, et tagada asjaomaste andmete usaldusväärne ja sujuv kogumine.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Üldine vastutus rahastu rakendamise eest lasub komisjonil. Eelkõige kavatses komisjon rakendada rahastut eelarve otsese täitmise raames (välja arvatud kasvufond, mida saab rakendada kaudse eelarve täitmise raames). Eelarve otsene täitmine muudab vastutuse selgemaks (rakendamisega tegelevad eelarvevahendite käsutajad), lühendab tarneahelat (väheneb toetuse andmise ja maksete tegemise aeg), hoiab ära huvide konflikte ja vähendab rakenduskulusid (volitatud üksuste puhul ei ole haldustasusid).

Komisjon peaks rahastamisprioriteedid ja -tingimused määrama kindlaks ühe mitmeaastase tööprogrammiga. Prioriteetide kindlaksmääramist peaks toetama kaitsevaldkonna ühishangete rakkerühma töö. Luua tuleks liikmesriikide programmikomitee, kellele palutakse Euroopa Kaitseagentuuril esitada vaatlejana oma seisukohad ja eksperditeadmised ning keda abistama palutakse Euroopa välisteenistus koos sõjalise staabiga. Komisjon võtab mitmeaastase tööprogrammi vastu pärast seda, kui komitee on esitanud oma arvamuse kontrollimenetluse korras.

Rahastust antakse toetustena, mis katavad kuni 100 % meetme kuludest, ning laenudena. Komisjon võib oma toetuste puhul kasutada lihtsustatud kuluvõimalusi (nt kindlasummalised maksed), et vähendada toetusesaajate halduskoormust ja suunata jõupingutused meetmete tulemustele.

Maksekava koostamisel võetakse arvesse toetusesaaja ettepanekut (et vältida vajadust rahastada seda oma vahenditest), tagades samal ajal liidu eelarve kaitse. Komisjon võib toetuse andjana meetmete puudumise või ebapiisava rakendamise või viivituste korral oma rahalist toetust vähendada, selle andmisest keelduda või selle lõpetada.

Programmi kontrollistrateegias, sealhulgas eel- ja järelkontrollide puhul, tuginetakse Euroopa Arengufondist ja selle eelprogrammidest, Euroopa kaitsevaldkonna tööstusliku arendamise programmist ja liidu kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistava meetme raames saadud kogemustele.

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Rahastu eesmärk on toetada tootmisvõimsuse suurendamist.

Võimalikeks riskideks on tegelikest vajadustest väiksem eelarvemaht, raskused selgitada välja tootmise kitsaskohad, liidu relvajõudude kiireloomulised vajadused, mida tootmisprotsess ei jõua täita. Kuna rahastu täiendab muid nõukogus kokku lepitud algatusi ELi relvajõudude ja Ukraina toetamiseks, on eeltingimuseks nõudluse koordineerimine liikmesriikide vahel.

Seepärast rakendaks komisjon rahastut eelarve otsese täitmise korras, tuginedes Euroopa Kaitsefondi rakendamisel omandatud kogemustele, valmistaks ette ja võtaks vastu ainult ühe mitmeaastase tööprogrammi ja lühendaks toetuste andmise aega.

2.2.3. *Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Programmi eelarvet täidetakse otsese täitmise korras. Tuginedes komisjoni kogemustele toetuste haldamisel, on rahastu kontrollimise hinnangulised kogukulud komisjoni jaoks vähem kui 1 % asjaomastest hallatavatest vahenditest.

Eeldatava veamääraga seoses on seadusandlike ettepanekute etapis eesmärgiks hoida see allpool 2 % künnist. Komisjon leiab, et kui rakendada programmi eelarve otsese täitmise korras, kasutades meeskondi, mis koosnevad piisavast hulgast koolitatud töötajatest (kogenud töötajad, kes on võimaluse korral värvatud riikide kaitseministeeriumidest) ja mida juhivad volitatud eelarvevahendite käsutajad, kohaldades selgeid eeskirju ja kasutades asjakohaselt väljundipõhiseid rahastamisvahendeid, jääb veamäär alla olulisuse piirmäära (2 %).

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) on pädevus korraldada juurdlusti käesoleva algatusega hõlmatud toimingute üle. Käesoleva määruse alusel sõlmitavate lepingute, sealhulgas rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitavate lepingutega nähakse ette komisjoni või tema volitatud esindaja tehtav finantsjärelvalve ja -kontroll, samuti Euroopa Kontrollikoja, Euroopa Prokuratuuri või OLAFi auditid, mida tehakse vajaduse korral kohapeal. Nõutava julgeolekukontrolli läbinud komisjoni ametnikud võivad samuti kohapealseid kontrollkäike teha.

ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata ²⁷	EFTA riigid ²⁸	kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid ²⁹	muud kolmandad riigid	muu sihtotstarbeline tulu
		Liigendatud/liigendamata	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata	EFTA riigid	kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid	muud kolmandad riigid	muu sihtotstarbeline tulu
5	13.0105	Liigendamata	JAH	EI	EI	EI
5	13.0602	Liigendatud	JAH	EI	EI	EI

²⁷ Liigendatud = Liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

²⁸ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

²⁹ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaadid.

3.2. Laskemoona tootmist toetava õigusakti rahastamisallikad ja hinnanguline finantsmõju

3.2.1. Laskemoona tootmist toetava õigusakti kohaste assigneeringute rahastamisallikas

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
EDIRPA	157,000	83,000				240,000
Euroopa Kaitsefondi suutlikkus		174,000				174,000
Euroopa Kaitsefondi teadustegevus		86,000				86,000
Kokku	157,000	343,000				500,000

Kui aastate 2023. ja 2024. aasta kohta tekib ootamatu lisavaru, teeb komisjon ettepaneku eraldada see Euroopa Kaitsefondile kuni 100 miljoni euro ulatuses.

3.2.2. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

- Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	5	Julgeolek ja kaitse – Teemavaldkond 13 „Kaitse“
---	---	---

				2023	2024	2025	2026	2027	Pärast 2027. aastat	KOKKU
Tegevusassigneeringud										
13.0602	Kaitsetööstuse	tugevdamise	Kulukohustused (1)	156,000	343,000					500,000
			Maksed (2)		78,500	171,500	54,950	120,050	75,000	500,000

instrument									
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ³⁰									
13.0105 Kaitsetööstuse tugevdamise instrumendi toetuskulud	Kulukohustused = maksed	(3)	1,000	p.m.					
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 5 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1 + 3	157,000	343,000					500,000
	Maksed	=2 + 3	1,000	78,500	171,500	54,950	120,050	74,000	500,000

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	----------	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2023	2024	2025	2026	2027	Pärast 2027. aastat	KOKKU
Personalikulud		1,554	2,500	2,500	2,158	2,158	1,801	12,671
Muud halduskulud		0,233	0,288	0,067	0,067	0,057	0,052	0,764
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	1,787	2,788	2,567	2,225	2,215	1,853	13,435

³⁰

Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

		2023	2024	2025	2026	2027	Pärast 2027. aastat	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–7 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	158,787	345,788	2,567	2,225	2,215	1,853	513,435
	Maksed	2,787	81,288	174,067	57,175	122,265	75,853	513,435

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	2023	2024	2025	2026	2027	Pärast 2027. aastat	KOKKU
--	------	------	------	------	------	------------------------	-------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7							
Personalikulud	1,554	2,500	2,500	2,158	2,158	1,801	12,671
Muud halduskulud	0,233	0,288	0,067	0,067	0,057	0,052	0,764
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 kulud kokku	1,787	2,788	2,567	2,225	2,215	1,853	13,435

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 ³¹ välja jäävad kulud							
Personalikulud							
Muud halduskulud							
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku							

KOKKU	1,787	2,788	2,567	2,225	2,215	1,853	13,435
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse assigneeringutest, mille asjaomane peadirektoraat on kõnealuse meetme haldamiseks juba andnud, ja/või peadirektoraadi sees ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

³¹ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamist toetavad kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus

- Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist
- Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

	2023	2024	2025	2026	2027	Pärast 2027. aastat
○ Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)						
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)	8	13	13	11	11	10
20 01 02 03 (delegatsioonides)						
○ Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad)³²						
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)	2	3	3	3	3	1
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)						
XX 01 xx yy zz³³	- peakorteris					
	- delegatsioonides					
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)						
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)						
Muud eelarveread (märkige)						
KOKKU	10	16	16	14	14	11

XX tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist.

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse assigneeringutest, mille asjaomane peadirektoraat on kõnealuse meetme haldamiseks juba andnud, ja/või peadirektoraadi sees ümberpaigutatud assigneeringutest, mida vajaduse korral võidakse täiendada nendest lisaassigneeringutest, mis haldavale peadirektoraadile eraldatakse iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Rahastu loomiseks 2023. aastal ja esimeste meetmete algamiseks, sealhulgas asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete tarneahelates osalejate kaardistamiseks ja tööprogrammi ettevalmistamiseks on vaja 8 täistööajale taandatud töötajat (8 AD); 13 täistööajale taandatud töötajat (10 AD ja 3 AST), et viia ellu tegevusi, vähendades personali 2028. Aastaks järk-järgult 10 töötajani (8 AD ja 2 AST), et tagada projektide rakendamise (sealhulgas lõpetamise) operatiiv-, finants- ja juriidiline järelevalve.
Kooseisuvälised töötajad	Tegevuse alustamiseks 2 täistööajale taandatud töötajat (2 liikmesriigi lähetatud eksperti), kelle arv kasvab 3-le (1 lepinguline töötaja ja 2 liikmesriigi lähetatud eksperti) ja kahaneb 2028. aastal 1-le (1 lepinguline töötaja), et tagada projektide rakendamise (sealhulgas

³² Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

³³ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiir (endised BA read).

	lõpetamise) tegevus-, finants- ja juriidiline järelevalve.
--	--

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

- on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.

Euroopa Kaitsefondi ja EDIRPA assigneeringute ümberpaigutamine, mõlemad rubriigist 5. Täiendavad üksikasjad asjaomaste eelarveridade ja iga-aastase ümberpaigutamise kohta on esitatud punktis 3.2.1

- tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruises sätestatud erivahendite kasutuselevõtu.
- nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist.

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta N ³⁴	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

³⁴ N on aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist. „N“ asemel tuleb märkida esimene eeldatav rakendamise aasta (näiteks 2021). Sama tuleb teha ka järgnevate aastate puhul.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele
- Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - omavahenditele
 - muudele tuludele
 - palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksva eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ³⁵						
		Aasta N	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et näidata finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
Artikkel								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

³⁵ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.